

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BURDUR İLİ ÇAVDIR İLÇESİNDEKİ KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİN GÜNCEL YAPISININ İNCELENMESİ

Burcu İŞLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VETERİNERLİK ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

I. Danışman

Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK

II. Danışman

Doç. Dr. Ahmet Cumhuri AKIN

BURDUR-2025

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BURDUR İLİ ÇAVDIR İLÇESİNDEKİ KEÇİ
YETİŞTİRİCİLİĞİNİN GÜNCEL YAPISININ İNCELENMESİ**

Burcu İŞLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VETERİNERLİK ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

I. Danışman
Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK
II. Danışman
Doç. Dr. Ahmet Cumhuri AKIN

BURDUR-2025

KABUL ve ONAY

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Burcu İŞLER tarafından Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK yönetiminde hazırlanan **“Burdur İli Çavdır İlçesindeki Keçi Yetiştiriciliğinin Güncel Yapısının İncelenmesi”** başlıklı tez çalışması jüri üyeleri olarak tarafımızdan okunmuş; kapsamı ve niteliği açısından Veterinerlik Zootekni Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Sınavı Tarihi/...../.....

(imza)

Unvanı Adı ve Soyadı
Kurumu
Başkan

(imza)

Unvanı Adı ve Soyadı
Kurumu
Jüri

(imza)

Unvanı Adı Soyadı
Kurumu
Jüri

ONAY

Bu tez, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu .../.../.../ Tarih ve sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

(imza)

Unvanı, Adı ve Soyadı
Müdür
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca her zaman yanımda olan ve yardımlarını hiç esirgemeyen danışmanlarım Sayın Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK ve Doç. Dr. Ahmet Cumhur AKIN'a bu süreç boyunca değerli bilgilerini benden esirgemeyen ve projelerinde bana yer veren Zootekni Anabilim Dalının Öğretim Üyelerinden başta Sayın Prof. Dr. Özkan ELMAZ olmak üzere, Doç. Dr. Aykut Asım AKBAŞ ve Doç. Dr. Cevat SİPAHİ'ye ve Araştırma Görevlileri Mehmet Murat DOĞUSAN ,Can Metin YAZICI'ya, tez çalışmamın anket uygulanması aşamasında yanımda olan Burdur Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği çalışanı veteriner teknisyeni Sayın Mehmet ÖZKAN'a teşekkür ederim.

ETİK BEYAN

“Burdur İli Çavdır İlçesindeki Keçi Yetiştiriciliğinin Güncel Yapısının İncelenmesi” başlıklı tez çalışmamdaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK danışmanlığında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Burcu İŞLER

Tarih:

İmza:

(Faint watermark text: "Yüksek Lisans Tezi")

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK SAYFASI	i
KABUL ve ONAY SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN SAYFASI	iv
İÇİNDEKİLER	v
ŞEKİLLER	vi
TABLolar	vii
SİMGELER ve KISALTMALAR	viii
TÜRKÇE ÖZET	ix
İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRACT)	x
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	2
2.1. Dünya’da Keçi Yetiştiriciliği	2
2.1.1. Avrupa Birliği (AB) Ülkeleri Keçi Varlığı	3
2.2. Türkiye’de Keçi Yetiştiriciliği	4
2.3. Teke Yöresi Keçi Yetiştiriciliği	6
2.4. Burdur İli Keçi Yetiştiriciliği	11
2.5. Türkiye’de Keçi İşletmelerinin Mevcut Durumlarının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Çalışmalar	15
3.GEREÇ ve YÖNTEM	19
3.1. Gereç	19
3.2. Yöntem	21
3.2.1. Verilerin Elde Edilmesi	21
3.2.2. İstatistiki Değerlendirmeler	21
4. BULGULAR	22
4.1. İşletmelerin Demografik Bilgileri	22
4.2. İşletmelerde Barınak ve Çevre Düzenlemesi ile İlgili Bulgular	24
4.3. İşletmelerdeki Bakım ve Besleme ile İlgili Bulgular	26
4.4. İşletmelerdeki Sağım Yöntemleri ile İlgili Bulgular	29
4.5. Çiftlik Yönetimi ile İlgili Bulgular	30
5. TARTIŞMA	32
5.1. İşletmelerin Demografik Bilgileri	32
5.2. İşletmelerde Barınak ve Çevre ile İlgili Bulgular	34
5.3. İşletmelerdeki Bakım ve Besleme Yöntemleri ile İlgili Bulgular	35
5.4. İşletmelerdeki Sağım Yöntemleri ile İlgili Bulgular	36
5.5. Çiftlik Yönetimi ile İlgili Bulgular	37
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	39
7. KAYNAKLAR	41
EKLER	
EK-1: Anket Formu	45
EK-2: Saha Çalışması	48
ÖZGEÇMİŞ	49

ŞEKİLLER

Şekil 2.1.	Dünyada 2010-2022 yılları arasında toplam keçi varlığındaki değişim	2
Şekil 2.2.	Türkiye keçi varlığının yıllara göre değişimi	5
Şekil 2.3.	Teke Yöresi	6
Şekil 2.4.	Teke Yöresi halk oyunu	7
Şekil 2.5.	Çavdır merkez ilçesindeki kıl keçi işletmelerinden biri	8
Şekil 2.6.	Bölmepınar beldesindeki kıl keçi işletmelerinden biri	9
Şekil 2.7.	Kozağaç beldesindeki kıl keçi işletmelerinden biri	9
Şekil 3.1.	Burdur ili haritası	19

TABLÖLAR

Tablo 2.1.	AB ölkeleri keçi varlığı	5
Tablo 2.2.	Türkiye’de 2015-2023 yılları arası keçi ürünleri üretimi	10
Tablo 2.3.	Teke Yöresi illeri keçi varlığı	10
Tablo 2.4.	Teke Yöresi illerinin yıllara göre keçi sütü üretimi (ton)	10
Tablo 2.5.	Teke Yöresi illerinin yıllara göre keçi kılı üretimi (ton)	12
Tablo 2.6.	Burdur merkez ve ilçelerinin küçükbaş hayvan varlığı	13
Tablo 2.7.	Burdur ili hayvan kapasitelerine göre küçükbaş hayvancılık işletme sayıları	14
Tablo 2.8.	Burdur ili yıllar itibariyle hayvansal ürünler üretimi	20
Tablo 3.1.	Araştırmanın yürütüldüğü Çavdır ilçesine bağlı köylerdeki işletme ve hayvan sayıları	22
Tablo 4.1.	Keçi işletmelerine ait demografik bilgiler	24
Tablo 4.2.	Çiftlik yönetimi ile ilgili veriler	25
Tablo 4.3.	İşletmelerdeki sağım yöntemleri ile ilgili veriler	27
Tablo 4.4.	İşletmelerde bakım ve besleme yöntemleri ile ilgili veriler	29
Tablo 4.5.	İşletmelerde barınak ve çevre düzenlemesine ilişkin veriler	30

SİMGELER ve KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
FAO	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
gr	Gram
m²	Metrekare
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ÖZET

Burdur İli Çavdır İlçesindeki Keçi Yetiştiriciliğinin Güncel Yapısının İncelenmesi

Çalışma Burdur ili Çavdır ilçesindeki merkeze bağlı köylerde keçi yetiştiriciliğinin güncel yapısının incelenmesi, mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın verileri Çavdır ilçesine bağlı köylerde yer alan 48 keçi işletmesinden yetiştiricilerle yüz yüze yapılan anketler ile elde edilmiştir. Anket formu işletmenin demografik bilgileri, barınak ve çevre düzenlemesi ile ilgili bilgiler, işletmedeki bakım-besleme yöntemleri, işletmedeki sağım yöntemleri ve çiftlik yönetimi gibi konuları kapsamaktadır. Araştırma sonucunda ankete katılan yetiştiricilerin aile üye sayısı ortalaması 4,04 kişi, ortalama yetiştiricilik yapılma süresi 20, 90 yıl olarak tespit edilmiştir. Yetiştiricilerin eğitim durumları açısından %85,42'sinin ilkokul mezunu oldukları; günlük işlerle ise %93,75 aile fertlerinin uğraştıkları görülmüştür. Araştırma kapsamında incelenen işletmelerde işletme şeklinin %79,17'sinin yarı göçer olduğu, barınak tiplerinin büyük bir kısmının (%87,50) yarı açık barınak şeklinde olduğu belirlenmiştir. İşletmelerde %97,92 oranında altlık kullanılmadığı, çatı malzemesi olarak çoğunlukla branda (%87,50) kullanıldığı saptanmıştır. İncelenen işletmelerde yetiştiricilerin hayvanlara yemi kış aylarında verdiği, keçi başına verilen günlük yem miktarının 301,89 gr, oğlak başına verilen günlük yem miktarının 198,38 gr olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen işletmelerde yer alan oğlakların tümünün sütü kendilerinin emerek aldığı, doğumdan sonra 5.haftada kaba ve kesif yem almaya başladıkları, 2.haftada su içtikleri görülmüştür. Çalışmada işletmelerde sağımın %60,42 oranında, meme temizliğinin %81,25 oranında, kırımın %64,58 oranında yapılmadığı saptanmıştır. İncelenen işletmelerin çoğunluğunun Damızlık Birliklerinden (%59,26) ve Tarım İl Müdürlüğü'nden (%27,16) bilgi desteği aldıkları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen işletmelerde yapılan anket sonucu tespit edilen en önemli sorunlar sırasıyla; yaban hayvanları (%24,47), mera (%19,15) ve su (%15,96) sorunu olmuştur. Çalışma sonucunda; araştırmanın yürütüldüğü Burdur ili Çavdır ilçesinde yer alan keçi işletmelerinde, her ne kadar ilgili kurumlardan bilgi desteği alınıyor olsa da, yetiştiriciliğin hâlâ ilkel yöntemlerle yapıldığı, keçilerden elde edilen ürünlerin gereğince değerlendirilemediği, yetiştiricilerin sorunlarına çözüm bulunmasında sıkıntılar olduğu dikkat çeken unsurlar olmuştur. Yetiştiricilerin sorunlarına çözüm bulunması, yetiştiricilere verilen bilgi desteğinin artırılması; dolayısıyla da işletmelerine daha fazla özen göstermelerine neden olacağı; bunun sonucunda keçi yetiştiriciliğinin geleceğine ilişkin daha olumlu noktalara gelinebileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Burdur ili, Keçi yetiştiriciliği, Kıl keçi

ABSTRACT

Investigation of Current Structure of Goat Breeding in Çavdır District of Burdur Province

The study was conducted to examine the current structure of goat breeding in the villages affiliated to the center of Çavdır district of Burdur province and to reveal its current situation. The data of the study were obtained through face-to-face surveys conducted with breeders from 48 goat farms located in the villages affiliated to Çavdır district. The survey form includes topics such as demographic information of the farm, information on shelter and landscaping, maintenance-feeding methods milking methods and farm management.

The research revealed that the average number of family members among the breeders participating in the survey was 4.04, and the average length of time in the business enterprises was 20.90 years. It was observed that 85.42% of the breeders were primary school graduates, and 93.75% of the family members were responsible for daily chores. In the farms examined within the scope of the research, it was determined that most of 79.17% of the farms were semi-nomadic, and the type of shelter was semi-open (87.50%). It was determined that 97.92% of the farms did not use bedding, and tarpaulin was mostly used as roof material (87.50%). It was determined that breeders in the farms examined fed their animals during the winter months, and that the daily feed per goat was 301.89 g and per kid was 198.38 g. It was observed that all of the goat kids in the farms examined received their own milk, began receiving roughage and concentrated feed in the 5th week after birth, and began drinking water in the 2nd week. The study found that milking, udder cleaning, and shearing were not performed in 60.42% of the farms, 81.25%, and 64.58% of the farms. It was determined that they received information support from Breeding Unions (%59.26) and the Provincial Directorate of Agriculture (%27.16). The most significant problems identified in the surveys conducted at the farms examined as part of the research were, in order, problems with wild animals (24.47%), pasture (19.15%), and water (15.96%)

The study concluded that, despite receiving informational support from relevant institutions, goat farming practices in the Çavdır district of Burdur province, where the study was conducted, are still characterized by primitive methods, inadequate utilization of goat products, and challenges in finding solutions to breeders' problems. Finding solutions to breeders' problems and increasing informational support will encourage breeders to prioritize their operations, and as a result, goat farming is expected to become even more important in the future.

Keywords: Burdur Province, Goat Breeding, Kıl goat

1.GİRİŞ

Tarım sektörü kapsamında yer alan hayvancılık sektörü, düşük maliyetlerle yüksek girdi sağlayarak insanların kalkınmasıyla ekonomik açıdan önemli görevleri üstlenmiştir. Bu görevleri içerisinde sanayi ve insan beslenmesi için gerekli hammaddeleri sağlaması ve kırsal alanlarda bulunan insanların geçim kaynağını oluşturarak köyden kente göçü engelleyip istihdam yaratması önemli bir sektör olduğunu ortaya koymaktadır.

Hayvancılık faaliyetleri içerisinde yer alan küçükbaş hayvan yetiştiriciliği; kötü mera alanlarını değerlendirerek bunları hayvansal ürünlere dönüştürüp, bu ürünlerin değerlendirilmesini sağlayarak yetiştiriciye konfor sağlayan bir üretim dalıdır.

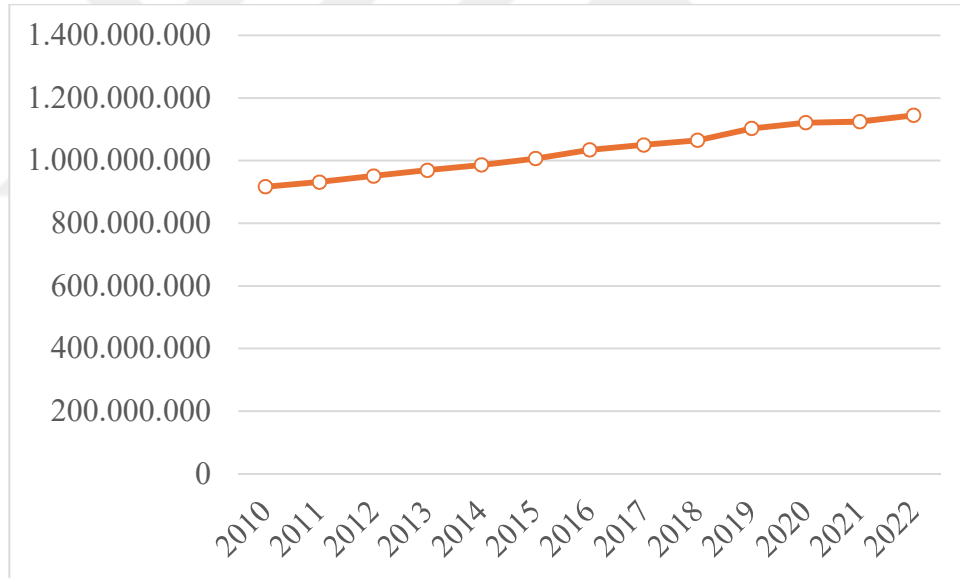
Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği içerisinde yer alan keçi yetiştiriciliği; elverişsiz iklim ve farklı coğrafi şartların olduğu bölgelere uyum sağlaması, fazla uğraş gerektirmemesi ve bakım masraflarının az oluşu gibi avantajlara sahip olması nedeniyle işletmeler için özellikle tercih edilmektedir.

Bu çalışma ile Burdur ili Çavdır ilçesindeki keçi yetiştiriciliği yapan işletmelerin demografik bilgileri, barınak ve çevre düzenlemeleri, bakım ve besleme, sağım yöntemleri ve çiftlik yönetimleri incelenerek, keçi yetiştiriciliğinin güncel durumunun ortaya konulması hedeflenmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Dünya’da Keçi Yetiştiriciliği

Dünya’da keçi, birçok ülkede yetiştirilmekle birlikte, en fazla Akdeniz ülkeleri ile Hindistan’a kadar olan ılıman iklim kuşağındaki Orta Doğu ülkelerinde yetiştirilmektedir. Keçinin çoğunlukla bu bölgelerde yetiştirilmesi rastlantı değildir. Keçinin yetiştirme ve beslenme koşullarının sağlanmasında bu bölgelerdeki, coğrafi ve iklimsel özelliklerin uyumlu olması etkilidir (Günlü ve Alaşahan, 2010). Dünyada 2010-2022 yılları arasındaki toplam keçi varlığındaki değişim Şekil 2.1’de verilmiştir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ’nün verilerine göre dünyada 2010 yılında toplam 917.660.574 baş keçi, 2022 yılında ise toplam 1.145.385.536 baş keçi bulunmaktadır.

Şekil 2.1. Dünyada 2010-2022 yılları arasında toplam keçi varlığındaki değişim (FAOSTAT, 2024).

2.1.1. Avrupa Birliği (AB) Ülkeleri Keçi Varlığı

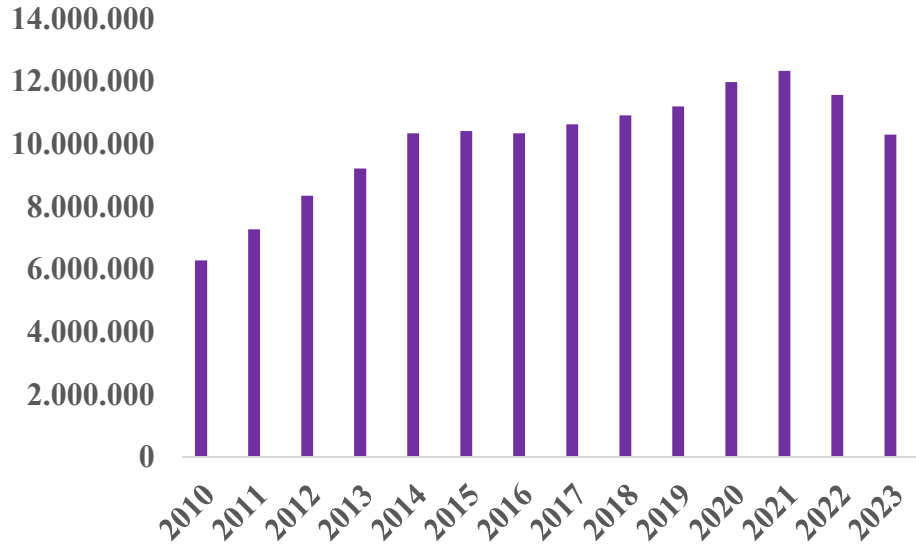
AB ülkelerinde keçi ürünlerinin kendine yetecek durumda olmaması Türkiye açısından AB ülkelerini açık pazar durumuna getirmektedir (Koyuncu ve Tuncel, 2010). AB ülkelerinde 2022 yılı verilerine göre toplam 11.262.530 keçi varlığı mevcuttur (FAOSTAT, 2024). AB ülkeleri içerisinde keçi varlığının en fazla olduğu ülkeler sırasıyla; Yunanistan, İspanya ve Romanya' dır. AB ülkeleri keçi varlığı Tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1. AB ülkeleri keçi varlığı (FAOSTAT, 2024).

ÜLKELER	KEÇİ SAYISI
Avusturya	99.020
Belçika	75.020
Bulgaristan	184.020
Hırvatistan	82.000
Kıbrıs	250.410
Çekya	24.610
Danimarka	18.280
Estonya	4.000
Finlandiya	6.300
Fransa	1.310.710
Almanya	159.000
Yunanistan	2.960.900
Macaristan	41.000
İrlanda	9.240
İtalya	1.010.000
Letonya	11.680
Litvanya	14.990
Lüksemburg	5.090
Malta	6.520
Hollanda	570.000
Polonya	62.580
Portekiz	352.050
Romanya	1.483.200
Slovakya	20.500
Slovenya	25.960
İspanya	2.463.450
İsveç	12.000
Toplam	11.262.530

2.2. Türkiye’de Keçi Yetiştiriciliği

Türkiye, sahip olduğu doğal ve ekonomik koşulları, tarımsal yapısı, gelenekleri ile koyun ve keçi yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapılmasına uygun bir yerdir. Keçi, maddi olarak insanın beslenmesi, giyinip barınması gibi ihtiyaçları karşılamasının yanında geçmişten günümüze kadar ciddi boyutta önem arz eden ender hayvanlardandır. Türkiye’de keçi yetiştiriciliği; orman içi ve kenarı bölgeler ile bitkisel üretime ve diğer hayvansal üretime uygun olmayan, arazinin sarp olduğu alanlarda, aile işletmeleri, tarım işletmesi içinde keçicilik, köy sürüleri yaylacılık ve göçer sürüler ile entansif işletmeler şeklinde yapılmaktadır (Türkoğlu ve ark., 2019). Türkiye’de 2010 yılında 6.293.233 baş olan keçi sayısı 2015 yılına kadar artış göstererek devam etmiş; 2016 yılında ise azalma görülmüştür. 2017 yılından itibaren 2021 yılına kadar tekrar artış gösteren keçi sayısı 2021’den sonra azalma eğilimine girmiştir. Türkiye’de kırkılan keçi sayısı 2015 yılında 9.534.928 baş olup 2021 yılına kadar genel olarak artış göstererek devam etmiş, son yıllarda ise azalmıştır. Et üretimi, 2015 yılında 33.990 ton olup 2020 yılına kadar zaman zaman azalmalar artmalar görülse de 2020 yılında 90.443 rakamına ulaşmış, sonraki yıllarda artarak devam etmiştir. Süt üretimi ise 2015 yılında 481.174 ton olup, 2023 yılına kadar artıp azalarak devam etmiştir (TÜİK, 2024). Türkiye’de keçi varlığının 2010-2023 yılları arasındaki değişimi Şekil 2.2.’de; 2015-2023 yılları arasındaki keçi ürünleri üretimi ise Tablo 2.2.’de verilmiştir.

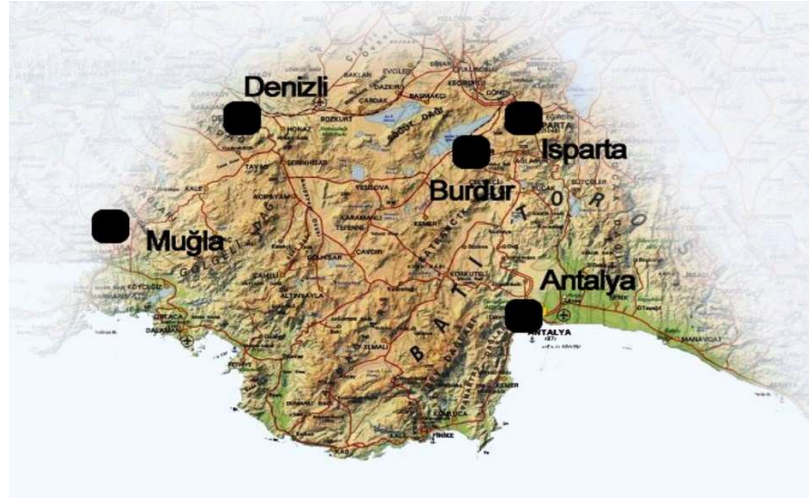
Şekil 2.2. Türkiye keçi varlığının yıllara göre değişimi (TÜİK, 2024).

Tablo 2.2. Türkiye’de 2015-2023 yılları arası keçi ürünleri üretimi(TÜİK, 2024).

KIRKILAN KEÇİ SAYISI (BAŞ)	ET ÜRETİMİ (TON)	SÜT ÜRETİMİ (TON)
9.534.928	33.990	481.174
9.461.188	31.011	479.401
10.028.310	37.525	523.395
10.374.668	13.603	561.826
10.637.019	16.536	577.209
11.106.551	90.443	589.617
11.559.052	94.555	622.785
10.983.902	115.938	540.426
9.775.189	128.386	543.058

2.3. Teke Yöresi Keçi Yetiştiriciliği

Tarih öncesi dönemlerin tamamına yakınına yaşamış bir bölge olan Göller Yöresi'nin ayrıcalıklı kısmını kapsayan Teke Yöresi; çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış, tarihi, kültürel ve doğal güzellikleriyle öne çıkmaktadır. Sahip olduğu gölleri, yaylaları, antik yerleşimleri, gelenek ve görenekleri ile zengin halk kültürü, müzik ve oyunları, el sanatları ile Anadolu kültürüne ve turizmine önemli destek sağlamaktadır (Ünal ve Yaşar, 2021). Güneybatıda Dalaman ve Fethiye'den Antalya, Mersin Tekeli ilçesine kadar olan sahil şeridiyle Isparta Anamas yaylasından, Dinar ve Acıpayam ile geniş alan 'Teke Yöresi'dir. Bu alanın ortasında bulunan Burdur ili ise yörenin merkezi durumundadır. Çünkü Burdur tüm yerleşim yerleri ile yörenin kültürünün yaşandığı bir ildir. Teke Yöresi'nde bulunan Yörüklerin göçer de olsalar, genel olarak yerleşik oldukları bilinmektedir. Keçi; Teke Yöresinde yüzyıllardır oldukça önemli bir yere sahiptir. Antalya çevresinde ve sahil şeridinde yerleşmiş olanlar Honamlı, Karakoyunlu, Varsak, Yeni Osmanlı, Silifke'de Tekeli ilçesi, Fethiye'de Kemer ilçesi, Isparta'da Sütçüler ilçesi, Burdur'da Aziziye ve Başpınar köylerinde yerleşen Yörükler 'Sarıkeçili'dir (Çine, 2015). Teke yöresinin coğrafi görünümü Şekil 2.3.'de verilmiştir.

Şekil 2.3. Teke Yöresi (Anonim, 2020).

Anadolu’da oynanan halk oyunları içerisinde teke adı geçen bir oyun mevcuttur. Tekenin ‘kızışma’ dönemindeki hareketlerinden esinlenerek ritmik bir müzik eşliğinde oynanan ‘teke zortlatması’ adlı bu oyun Burdur, Denizli, Isparta, Afyon ve Fethiye illerinde oynanır (Koçak ve Demirlikan, 2015). Teke zortlatması; karakteristik figürleriyle, kabiliyete dayanan kişisel ve seyirlik olarak ekip halinde oynanan kadın ve erkek oyunudur (Yıldız ve Kazan, 2009). Teke yöresine ait bir halk oyunu görseli Şekil 2.4’de verilmiştir.

Şekil 2.4. Teke Yöresi halk oyunu (Anonim, 2014).

Keçi yetiştiriciliği Türkiye’de en yoğun şekilde Akdeniz Bölgesinde yapılmaktadır. Toplam keçi varlığının %27’lik kısmı bu bölgede bulunmaktadır. Antalya ilinin de içerisinde bulunduğu Teke Yöresi illerinde en fazla yetiştirilen keçi ırkları; Kıl keçisi, Honamlı, Honamlı x Kıl melezi, Türk Saaneni keçisidir (Elmaz, 2019). Türkiye genelinde olduğu gibi Teke yöresinde de en fazla yetiştirilen ırk Kıl keçisidir.

Kıl keçisi; fizyolojik özellikleri bakımından sert iklim, toprak ve yetersiz besleme koşullarında ihtiyacını meradan karşılayan, döl verimi ve ikizlik oranı düşük bir ırktır. Süt verimi bölge ve kıl keçisi tipine göre değişiklik göstermekle birlikte ortalama 65-70 kg kadardır. Ortalama kırkım ağırlığı dişilerde 0,5-1,0 kg, erkeklerde ise 2 kg'ın üzerindedir. Karkas randımanı %50 dolayındadır. Kıl keçisinden elde edilen süt, et, deri, kıl gübre gibi ürünler aile işletmelerine ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır (Dellal ve ark., 1997). Teke Yöresi içerisinde yer alan Burdur ili Çavdır ilçesine bağlı bazı beldelerde yer alan bazı kıl keçi ve melezlerine ait örnekler aşağıdaki şekillerde (Şekil 2.5, 2.6 ve 2.7) gösterilmiştir.

Şekil 2.5. Çavdır merkez ilçesindeki kıl keçi işletmelerinden biri.

Şekil 2.6. Bölmepınar beldesindeki kıl keçi işletmelerinden biri.

Şekil 2.7. Kozagaç beldesindeki kıl keçi işletmelerinden biri.

Teke Yöresi illeri içerisinde keçi varlığı 2015-2023 yılları arasında en fazla Antalya ilinde, en az ise Burdur ilinde bulunmaktadır. Keçi sütü ve keçi kılı üretimi ise keçi varlığı ile doğru orantılı olarak yıllar içerisinde en fazla Antalya ilinde, en az Burdur ilinde bulunmaktadır (TÜİK, 2024). Teke yöresi illerindeki 2015-2023 yılları arasındaki keçi varlığı Tablo 2.3.'de, 2015-2019 yılları arasındaki keçi sütü üretimi Tablo 2.4.'de ve keçi kılı üretimi ise Tablo 2.5.'de verilmiştir.

Tablo 2.3. Teke Yöresi illeri keçi varlığı (TÜİK, 2024).

YILLAR	ANTALYA	BURDUR	ISPARTA	DENİZLİ	MUĞLA
2015	654.351	204.766	219.635	192.822	234.340
2016	701.578	198.989	202.593	179.782	246.768
2017	686.706	193.350	189.683	192.808	220.831
2018	751.741	185.003	214.342	200.186	225.842
2019	752.809	191.282	227.468	192.620	246.189
2020	770.652	164.506	243.668	201.358	281.267
2021	845.638	153.259	275.516	169.145	244.674
2022	763.147	147.945	204.856	180.171	265.021
2023	647.574	149.954	170.956	160.177	200.995

Tablo 2.4. Teke Yöresi illerinin yıllara göre keçi sütü üretimi (ton) (TÜİK, 2024).

YILLAR	ANTALYA	BURDUR	ISPARTA	MUĞLA	DENİZLİ
2015	36.265.588	7.803.568	10.366.653	9.646.682	10.341.839
2016	37.494.596	7.571.884	9.728.828	10.012.044	9.464.036
2017	35.837.259	7.078.008	8.781.693	9.368.797	8.997.569
2018	40.947.414	6.458.039	9.428.257	9.483.491	9.627.854
2019	40.664.328	7.588.035	9.332.048	10.183.818	9.659.083

Tablo 2.5. Teke Yöresi illerinin yıllara göre keçi kılı üretimi (ton) (TÜİK, 2024).

YILLAR	ANTALYA	BURDUR	ISPARTA	MUĞLA	DENİZLİ
2015	415.051	111.307	114.079	101.428	123.919
2016	438.943	108.074	104.736	107.114	113.683
2017	439.325	98.655	101.307	104.777	121.387
2018	478.098	94.838	107.955	105.359	131.614
2019	477.674	111.529	114.075	114.851	128.259
2020	457.037	94.837	119.062	117.824	132.222
2021	516.682	89.774	128.963	114.686	112.053
2022	488.271	81.542	106.329	125.319	119.851
2023	412.996	82.439	90.358	96.185	107.304

2.4. Burdur İli Keçi Yetiştiriciliği

Akdeniz Bölgesi'nin iç kısmında, Göller Yöresi adı verilen bölgede yer alan Burdur ili; 29°- 24' ve 30°-53' Doğu Boyamları ve 36°-53' ve 37°-50' Kuzey Enlemleri arasında yer almaktadır. İlin yüzölçümü 7.176 km², rakımı ise 950 metredir. Burdur ili arazisinin %60,6'sı dağlık, %2,7'si yayla, %19'u ova, %17,6'sı engebeli arazi yapısındadır. Burdur, Akdeniz Bölgesinin iç tarafında olduğundan ilde karasal iklim hakimdir. Burdur'da çok sayıda orta boy akarsu ve göl vardır (Anonim, 2024b). Burdur, Teke Yöresi kültürüne sahip çıkarak iki kültürü birbirine kaynaştırmış, gelenekselleştirmiş bir ildir. Bu özelliğiyle, binlerce yıldır alışlagelen Türk kültür alışkanlıklarını ve milli değerleri koruyan, yaşatan bir kültürel yapıya sahiptir. Burdur dokuz bin yıllık tarihiyle Batı Anadolu'nun en eski yerleşim yeri ve Teke Yöresinin kültür merkezidir. Çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan il; tarihi, doğal ve kültürel zenginlikleriyle dikkat çekmektedir (Yıldız ve Kazan, 2009). Burdur ilinde hayvancılık faaliyetlerinin yerel ekonomide önemi fazladır. İlde hayvancılık ileri tekniklerle yapılmamakla birlikte halkın geçiminde önemli bir yere sahiptir. Burdur'un coğrafi ve iklim koşullarının küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine özellikle keçi yetiştiriciliğine uygun olduğu görülmektedir (İşler ve Ören, 2021). Burdur merkez ve ilçelerinin küçükbaş hayvan varlığı Tablo 2.6.'da, küçükbaş hayvancılık işletme sayıları ise Tablo 2.7.'de verilmiştir.

Tablo 2.6. Burdur merkez ve ilçelerinin küçükbaş hayvan varlığı (Anonim, 2024a).

İLÇELER	KOYUN	KEÇİ	TOPLAM
Merkez	50.999	27.734	78.733
Ağlasun	3.800	8.500	12.300
Altınyayla	7.800	3.700	11.500
Bucak	21.000	31.000	52.000
Çavdır	20.000	25.000	45.000
Çeltikçi	6.000	14.000	20.000
Göhlisar	17.000	10.000	27.000
Karamanlı	15.500	2.000	17.500
Kemer	12.000	2.300	14.300
Tefenni	28.500	4.900	33.400
Yeşilova	26.001	18.000	44.001
TOPLAM	208.600	147.134	355.734

Burdur ilinde en fazla koyun sayısı sırasıyla; Merkez (50.999), Kemer (28,500) ve Yeşilova (26.001) ilçelerinde; en fazla keçi sayısı ise Bucak (31.000), Merkez (27.734) ve Çavdır (25.000) ilçelerinde bulunmaktadır.

Tablo 2.7. Burdur ili hayvan kapasitelerine göre küçükbaş hayvancılık işletme sayıları (Anonim, 2024a).

İLÇELER	1-25 Baş Hayvan Varlığı	26-50 Baş Hayvan Varlığı	51-100 Baş Hayvan Varlığı	101-200 Baş Hayvan Varlığı	201-500 Baş Hayvan Varlığı	501- 1000 Baş Hayvan Varlığı	1001 Baş ve Üzeri Hayvan Varlığı
Merkez	62	41	50	46	11	0	0
Ağlasun	41	29	26	26	14	1	0
Altınyayla	276	176	187	126	53	10	0
Bucak	42	53	59	89	69	17	0
Çavdır	53	31	27	33	17	9	0
Çeltikçi	58	35	51	71	23	4	2
Göhlisar	75	46	60	57	28	7	2
Karamanlı	39	19	30	28	22	2	1
Kemer	599	273	282	245	119	16	2
Tefenni	99	72	82	71	56	5	0
Yeşilova	113	105	105	105	51	2	1
TOPLAM	1.457	880	959	897	463	73	8

Burdur merkez ve ilçelerinde toplam 4.737 küçükbaş hayvancılık işletmesi bulunmaktadır. En fazla işletme sayısı; Kemer ilçesinde (1.536), en az işletme sayısı ise Ağlasun ilçesindedir (137). İlde bulunan işletmelerin çoğunluğu az hayvan kapasiteli işletmelerdir. 501-1000 baş hayvana sahip işletme sayısı 73 iken; sadece 8 adet işletme 1001 baş ve üzeri hayvan varlığına sahiptir.

Burdur ilinde 2015-2023 yılları arasındaki hayvansal ürünler üretimi Tablo 2.8’de verilmiştir (Anonim, 2024a). Burdur ilinde 2015 yılında 391.385 litre olan toplam süt üretimi yıllar içerisinde artıp azalarak; 2023 yılında 398.027 litre miktarına ulaşmıştır. 2015 yılında üretilen et miktarı 7.690 ton iken 2016 ve 2017 yıllarında biraz azalma göstermesine rağmen, 2022 yılına kadar hemen hemen aynı düzeyde kalmış, 2022 yılından itibaren ise düşüş göstermiştir. Yapağı, yün- kıl üretimi 2015 yılında 265 ton iken, 2023 yılına kadar genel olarak artış göstererek 377.2 ton rakamına ulaşmıştır

Tablo 2.8. Burdur ili yıllar itibariyle hayvansal ürünler üretimi (Anonim, 2024a).

YIL	SÜT(LT)	ET(TON)	YAPAĞI YÜN-KİL(TON)
2015	391.385	7.690	265
2016	378.614	6.119.3	270
2017	394.741	6.667.2	369.6
2018	404.979	7.681.1	345
2019	397.300	7.620.1	324
2020	402.798	7.429.4	388.3
2021	398.456	7.912.8	378.2
2022	383.081	5.387	375
2023	398.027	5.072	377.2

2.5. Türkiye’de Keçi İşletmelerinin Mevcut Durumlarının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Çalışmalar

Türkiye’de farklı coğrafi bölgeler ve iklim koşullarında farklı keçi işletmelerinin mevcut durumlarının belirlenmesine yönelik farklı çalışmalar yapılmıştır.

Antalya ilinde Merkez, Korkuteli, Elmalı, Kaş, Manavgat, Gündoğmuş ve Gazipaşa ilçelerinde kıl keçisi yetiştiriciliğinin bazı yapısal özellikleri ile ilgili yapılan çalışmada; toplam hane halkı sayısı, işletmeci yaşı ve keçi yetiştiriciliği ile uğraşma süresi sırasıyla 6,3 kişi, 51.6 yıl ve 33.6 yıl olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada kaba yem kaynağını esas olarak makilik alanlar (%49) ve orman içi mera (%47) nın oluşturduğu tespit edilmiştir (Dellal, 2000).

Koyuncu ve ark. (2006), Bursa, Balıkesir, Bilecik ve Çanakkale illerinde keçi yetiştiriciliğinin genel durumu ve üretim potansiyelinin belirlenmesinin amaçlandığı çalışmalarında; ele alınan bu iller içinde en az dört yıldan beri keçi yetiştiriciliği yapan 92 adet işletmede, gidilen işletmelerdeki ortalama hane halkı sayısı, işletme genişliği ve keçi varlığını Bursa, Balıkesir, Bilecik ve Çanakkale illerinde sırasıyla; 5,4, 3,3, 6,0, 6,3 kişi; 30,0, 41,5, 50,5 ve 60,0 dekar; 145,6, 115,8, 219,9 ve 184,0 baş olarak bildirmişlerdir.

Bilginturan ve Ayhan (2008), Burdur ilinde yaptıkları çalışmada, keçi işletmelerinde keçi yetiştiricilerinin ortalama yaşının 50,30, ortalama arazi varlığının ise 40,31 da olduğunu belirlemişlerdir.

Araç ve Daşkiran (2010), yaptıkları bir çalışmada; işletme başına düşen ortalama hayvan sayısını keçi, çepiç, teke, oğlak, koyun, koç ve kuzu olarak sırasıyla; 38,02, 1,88, 2,17, 30,54, 38,71, 2,76 ve 27,11 baş olarak bulmuş olup; sürülerin ortalama 107,92 gün yaylada otlatıldığını belirtmişlerdir.

Isparta ili Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği üyesi keçi işletmelerinin mevcut durumu ve teknik sorunları üzerine yapılan bir çalışmada; işletmelerde

ortalama 154,46 baş anaç keçi bulunduğu; keçi işletmelerinin %64,24'ünün doğum sonrası keçilere ek yemleme, %24,85'inin de teke katımı öncesi ek yemleme yaptıkları saptanmıştır (Acar ve Ayhan, 2012).

Niğde ilinde yapılan bir çalışmada yetiştiricilerin tamamının keçi ırkı olarak kıl keçisi yetiştirdikleri, keçi yetiştiricilerinin ürettikleri sütün %39,5'ini sadece peynir üretimi şeklinde, %60,5'ini ise peynir, tereyağı, yoğurt ve çiğ süt satışı şeklinde değerlendirdikleri saptanmıştır (Ceyhan ve ark., 2015).

Tüfekci ve Olfaz (2015), Kastamonu ili sınırları içinde küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine yer veren işletmelerin durumlarının belirlenmesi, mevcut sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla 63 farklı köyden toplam 80 işletmede anket çalışması uygulamışlardır. Çalışma sonucunda işletme sahiplerinin yaş ortalaması %49,3 bulunmuş olup, yetiştiricilerin %68,75'i ilkökul, %8,75'i ortaokul mezunu, %22,6'sının da okur yazar olmadığı saptanmıştır. Yetiştiricilerin %60'ının hayvanlarını 8-10 ay merada bulundurdukları ve sadece %30'unun ek bir yemleme yapmakta oldukları belirtilmiştir.

Amak (2018), tarafından Şanlıurfa'da küçükbaş hayvan barınaklarının yapısal yönden mevcut durumunun araştırılmasının amaçlandığı, 122 adet işletmede yapılmış anket çalışmasında; işletmelerdeki barınak duvarlarının yapılmasında taş (%19,7), tuğla (%6,6), briket (%67,0) ve plastik örtü (%6,7) malzemelerin kullanıldığı bildirilmiştir.

Bakırtaş ve Günlü (2018), Aksaray ilinde keçi yetiştiren işletmelerin teknik ve sosyo-ekonomik analizi ile ilgili yaptıkları çalışmada; işletmelerde keçi yetiştiriciliğinin asıl iş olarak yapılma oranını %91,30 olarak bulmuşlardır. Çalışma sonucunda işletmelerde %77,85'inin Kıl keçisi, %11,94'ünün Kıl keçi x Malta keçisi melezi, %7,05'inin Malta keçisi, %2,17'sinin Kilis keçisi ve %0,99'unun ise Tiftik keçisi yetiştirildiği tespit edilmiştir. İşletmelerdeki ortalama anaç keçi sayısı 126 olarak bildirilmiştir.

Alapala Demirhan ve Erdem (2019), Uşak ilinde ve ilçelerinde keçi yetiştiriciliği yapan işletmelerin mevcut durumları ile sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada; keçi yetiştiricilerinin çoğunlukla (%86,4) ilkokul mezunu olduklarını, ilde genellikle Kıl keçisi yetiştiriciliği yapıldığını (%89,4) belirlemişlerdir. Uşak'ta teke katımının Eylül ve Ekim aylarında olduğu ve serbest aşım şeklinde yapıldığı, oğlakların sütten kesim yaşının 3-4 ay olduğu belirtilmiştir.

Bakır ve Mikail (2019), Siirt'te küçükbaş hayvancılık işletmelerinin mevki, rakım, hayvan sayısı ve ırkı, destek uygulamasından yararlanma, sütün değerlendirilmesi gibi yapısal ve işletmecilerin demografik, birlik ve kooperatife üyelik gibi sosyal durumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; araştırmanın materyalini 286 işletmede yapılan anket verileri oluşturmuştur. Değerlendirme sonucunda işletmecilerin sadece %1,7'sinin göçer hayvancılık yaptığı, işletmelerin %8,7'sinin il merkezinde olup, yoğunluğun Pervari (%25,5), Şirvan (%19,9) ve Erüh (18,2) ilçelerinde bulunduğu belirtilmiştir.

Gül ve Örnek (2019), Gaziantep ilinde keçi yetiştiriciliği yapan üreticilerin yetiştirme ve üretim sistemlerini araştırdıkları çalışmalarında; yetiştiricilerin genellikle (%75,76) ilkokul mezunu ve 5-7 kişilik aile fertlerinden oluştuğunu belirlemişlerdir. Keçilerin, çiftçilerin evlerinin altında bulunan ve daha çok briketten yapılmış kapalı ağıl tipindeki barınaklarda (%80,2) yetiştirildiği saptanmıştır.

Mardin'de küçükbaş hayvan barınaklarının yapısal yönden araştırılması ve geliştirilmesinin amaçlandığı bir çalışmada; çatı örtü olarak, %7,4 ahşap ve ahşap ürünleri, %51,9 toprak, %14,8 plastik, %20,4 beton ve %5,6 metal malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Barınakların %20,8'inin beton, %10,4'ünün sıkıştırılmış toprak ve %63,6'sının ise doğal zemin üzerine kurulu olduğu; işletmelerin genelinde banyoluk, hasta hayvan bölmesi, doğum bölmesi, kuzu bölmesi, oğlak bölmesi, süt sağım bölmesi bulunmadığı belirtilmiştir (Şan, 2019).

Gökdaı ve Sakarya (2020), Çanakkale ilinde yaptıkları çalışmada ortalama işletmeci yaşının 43,64, mesleki tecrübenin ise ortalama 12,47 yıl olduğu tespit edilmiş

olup, işletmelerde dile getirilen başlıca sorunlar arasında, süt fiyatlarındaki istikrarsızlık, pazarlama alt yapısının ve üretici örgütlenmesinin yetersiz olması olduğunu bildirmişlerdir.

Gökmener ve Öztürk (2022), Erzurum İli Uzundere ilçesinde koyun ve keçi işletmelerinin mevcut durumu ve sorunlarının belirlenmesi amacıyla, toplam 35 küçükbaş işletmesinde anket çalışması yapmışlardır. Çalışma sonucunda ankete katılan yetiştiricilerin ortalama yaşının 48,7 olduğu, keçilerin tamamının Kıl keçi ve melezlerinden oluştuğu belirlenmiştir. İşletmelerin önemli bir kısmının (%80) yarı göçer olduğu, barınakların %60'ının kapalı, %40'ının ise yarı açık olduğu saptanmıştır. Ayrıca işletmelerin %85,7'sinin koç/teke teminini kendi sürüsünden, %14,2'sinin ise komşu sürülerden sağladıkları tespit edilmiştir.

Demir ve Tuncer (2023), Hakkâri ili Merkez, Çukurca, Yüksekova, Şemdinli ve Derecik ilçelerinde küçükbaş hayvancılık yapan işletmelerin ahır özellikleri ve işletme sahiplerinin sosyo-demografik özelliklerini de içeren yapısal özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada; işletme sahiplerinin tamamına yakını (%97,9) erkek olarak belirlenmiştir. Yetiştiricilerin çoğunluğunun (%52,1) 41-60 yaş arasında olduğunu; hane halkı sayısının 4-6 ve 7-9 olan ailelerin çoğunlukta olduğunu ve yetiştiricilerin %41,7'sinin 26 yıl ve üzerinde tecrübeye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Mersin ilinde 20 baş ve üzeri keçiye sahip 120 kişi ile yüz yüze anket yapılan çalışmada; doğum bölmesi kullanımı (%15,8) ve koruyucu aşılamaların (95,8) düzenli olarak yapıldığı belirlenmiştir. Oğlak bölmesi ile doğum bölmesi yeterlilik oranları sırasıyla %64,2 ve %11,6 olarak bulunmuştur (Kaygısız ve ark., 2023).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Gereç

Araştırma 2024 yılında Burdur ili Çavdır ilçesinde yürütülmüştür. Burdur iline ait harita Şekil 3.1 de gösterilmiştir. Araştırmanın materyalini, Burdur ili Çavdır ilçesine bağlı Merkez, Anbarcık, Bayır, Bölmepınar, Büyükalan, Karaköy, Kızıllar, Kozağaç ve Yazır köylerinde bulunan ve sadece Kıl keçi yetiştiriciliği yapan toplam 48 adet işletme oluşturmuştur. Söz konusu köylerdeki işletme sayıları ile bu işletmelerdeki toplam hayvan sayıları Tablo 3.1. de verilmiştir.

Şekil 3.1. Burdur ili haritası (Anonim, 2024c).

Tablo 3.1. Araştırmanın yürütüldüğü Çavdır ilçesine bağlı köylerdeki işletme ve hayvan sayıları.

KÖYLER	İŞLETME SAYILARI	HAYVAN SAYILARI
Anbarcık	3	633
Bayır	4	1.591
Bölmepınar	8	3.265
Büyükalan	1	590
Karaköy	6	1890
Kızıllar	3	901
Kozağaç	15	4.578
Merkez	2	300
Yazır	6	2.028
Toplam	48	15.776

3.2. Yöntem

3.2.1. Verilerin Elde Edilmesi

Araştırma verileri anket yoluyla elde edilmiştir. Anket formu; işletmenin demografik bilgileri, barınak ve çevre düzenlemesi ile ilgili bilgiler, işletmedeki bakım- besleme yöntemleri, işletmedeki sağım yöntemleri ve çiftlik yönetimi gibi konu başlıkları çerçevesinde toplam 50 sorudan oluşmuştur (EK-1). Anket formunun hazırlanmasında Elmaz ve ark. (2014)'dan yararlanılmıştır.

Araştırmanın yürütüldüğü 48 adet işletmeye gidilerek işletme sahipleri ile yapılan yüz yüze görüşme ve gözlemler ile anket formu doldurulmuştur. Her anket formunun doldurulması yaklaşık 15 dk. sürmüştür. Araştırmanın anket çalışması 2024 yılının nisan ayında başlayıp temmuz ayı sonunda tamamlanmıştır.

Araştırmanın anket verilerinin elde edilmesine ait görseller EK-2'de verilmiştir.

3.2.2. İstatistiki Değerlendirmeler

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 16.0 programında yapılmıştır. Anket formlarından elde edilen bilgilerden tanımlayıcı istatistikler, yüzde dağılım oranları hesaplanmış frekans analizleri yapılmıştır (SPSS, 2008).

4. BULGULAR

4.1. İşletmelerin Demografik Bilgileri

Burdur İli Çavdır ilçesine bağlı köylerdeki keçi yetiştiriciliği yapan işletmelerin demografik bilgileri Tablo 4.1’de verilmiştir.

Araştırmada keçi yetiştiriciliği yapan işletmelerde aile üye sayısı ortalaması 4,04 kişi, ortalama yetiştiricilik yapılma süresi ise 20,90 yıl olarak tespit edilmiştir. Sürü kompozisyonları incelendiğinde; erkek ve dişi oğlak sayılarının ortalaması sırasıyla; 61,65 ve 69,27 baş; erkek çepiçlerin sayılarının ortalaması 2,29 baş; dişi çepiçlerin sayılarının ortalaması 33,13 baş; anaç keçi ve teke sayılarının ortalaması ise sırasıyla 163,65 ve 8,29 baş olarak bulunmuştur.

Tablo 4.1. Keçi işletmelerine ait demografik bilgiler.

	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}}$
Yetiştiricilerin aile üye sayısı	4,04	0,20
Yetiştiricilik yapılma süresi(yıl)	20,90	1,75
Sürü kompozisyonu		
Erkek oğlak	61,65	3,82
Dişi oğlak	69,27	3,74
Erkek çepiç	2,29	0,86
Dişi çepiç	33,13	3,21
Anaç keçi	163,65	8,79
Teke	8,29	1,44

$\bar{X}$: Ortalama değer $S_{\bar{X}}$: Ortalama değerın standart hatası

Araştırma kapsamında işletmelerdeki günlük işlerle %93,75 oranında aile fertlerinin uğraştığı, işletme şekillerinin %79,17 oranında yarı göçer olduğu görülmektedir. Yetiştiricilerin ağırlıklı olarak (%85,42) ilkokul mezunu oldukları saptanmıştır. Yetiştiricilerin %82,14 oranında Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiriciliği Birliği’ne, %10,72 oranında Tarım Kredi Kooperatifine, %7,14’ünün ise Köy Kooperatifine üye oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.1 (Devamı) Keçi işletmelerine ait demografik bilgiler.

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Günlük işlerle sadece siz mi uğraşıyorsunuz		
Evet	3	6,25
Aile	45	93,75
İşletme şekli		
Yerleşik	10	20,83
Yarı göçer	38	79,17
Yetiştiricilerin eğitim durumu		
Okur-yazar değil	1	2,08
İlkokul	41	85,42
Ortaokul	4	8,34
Lise	1	2,08
Üniversite	1	2,08
Herhangi bir birliğe üye misiniz (f)		
Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği	46	82,14
Köy Kooperatifi	4	7,14
Tarım Kredi Kooperatifi	6	10,72

Araştırmada işletmeler yem bitkisi üretimi bakımından incelendiğinde; işletmelerin çoğunda yem bitkisi üretiminin yapılmadığı, yapılanların ise küçük çapta olduğu görülmektedir. İşletmelerin %35,42'si yem bitkisi üretimi yaparken, %64,58'inin yem bitkisi üretimi yapmadığı tespit edilmiştir. Ekimi yapılan yem bitkilerinin en fazladan en aza doğru sırasıyla; %37,04 oranında yonca, %25,93 oranında arpa, %18,52 oranında buğday, %7,41 oranında yulaf ve %3,70 oranında mısır, fiğ, çavdar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1(Devamı) Keçi işletmelerine ait demografik bilgiler.

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Yem bitkisi üretimi		
Üretilmiyor	31	64,58
1-10 dönüm	7	14,58
11-30 dönüm	5	10,42
31-50 dönüm	4	8,34
51 dönüm ve fazlası	1	2,08
Ekimi yapılan yem bitkileri (f)		
Arpa	7	25,93
Mısır	1	3,70
Yonca	10	37,04
Fiğ	1	3,70
Çavdar	1	3,70
Buğday	5	18,52
Yulaf	2	7,41

4.2. İşletmelerde Barınak ve Çevre Düzenlemesi ile İlgili Bulgular

İşletmelerde barınak ve çevre düzenlemesine ilişkin bulgular Tablo 4.2 de verilmiştir.

İşletmelerin barınak büyüklüğünün ortalama 331,88 m² olduğu, yetiştiricilerin çoğunlukla %87,50 oranında yarı-açık barınak sistemini tercih ettikleri, sadece %12,50 oranında açık barınak sistemi olduğu belirlenmiştir. Ağıl tabanında işletmelerin hepsinde toprak taban olduğu; altlık materyalini büyük bir kısmının kullanmadığı (%97,92) sadece bir yetiştiricinin altlık olarak saman tercih ettiği görülmüştür.

Çatı malzemesi olarak çoğu işletmede branda (%87,50) kullanılırken; daha az sayıda kiremit (%4,17) saz ve demir (%2,08) kullanıldığı görülmüştür. İşletmelerin büyük kısmında (%41,67) barınak yanında ek bina bulunmadığı, bulunan işletmelerde ise en fazla %16,67 oranında ot deposu+gölgelik+yem deposu bulunduğu, en az ise yalnızca %2,08 oranında gölgelik bulunduğu görülmektedir. Ağıl temizliğinin çoğunlukla (%87,50) günlük yapıldığı; yıllık temizlik yapılırken çoğunlukla kireç (%91,67) kullanıldığı belirlenmiştir (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. İşletmelerde barınak ve çevre düzenlemesine ilişkin veriler

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Barınak tipi		
Açık	6	12,50
Yarı Açık	42	87,50
Barınak tabanı		
Toprak	48	100
Altlık materyali kullanımı		
Kullanılmıyor	47	97,92
Saman	1	2,08
Çatı malzemesi		
Yok	2	4,17
Saz	1	2,08
Kiremit	2	4,17
Branda	42	87,50
Demir	1	2,08
Barınak yanındaki ek binalar		
Ot deposu	6	12,50
Yem deposu	7	14,58
Gölgelik	1	2,08
Gölgelik+Yem deposu	4	8,33
Ot deposu +Yem deposu	2	4,17
Ot deposu+Gölgelik	8	16,67
+Yem deposu		
Yok	20	41,67
Ağıl temizlik sıklığı		
Haftalık	6	12,50
Günlük	42	87,50
Yıllık temizlikte kireç kullanımı		
Evet	44	91,67
Hayır	4	8,33

İşletmelerin çoğunluğunda (%66,67) hayvanlar Ocak-Nisan arası dönemde içeride barındırılırken, %20,83'ünde Aralık-Nisan aylarında içeride barındıkları, %12,50'sinde ise yılın hiçbir döneminde içeride barındırılmadıkları belirlenmiştir. Gübrenin %77,08 oranında satıldığı, %10,42 oranında tarımda kullanıldığı bulunmuştur. İncelenen işletmelerin çoğunluğunda (%95,83) oğlak bölmesinin bulunduğu, doğum bölmesinin (%93,75) bulunmadığı ve hayvanların yaş gruplarına göre (%91,67) barındırılmadıkları görülmektedir.

Tablo 4.2 (Devamı) İşletmelerde barınak ve çevre düzenlemesine ilişkin veriler.

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Hayvanları hangi ay içinde barındırıyorsunuz		
Barındırılmıyor	6	12,50
Aralık-Nisan	10	20,83
Ocak-Mart	15	31,25
Ocak-Nisan	17	35,42
Oğlak bölmesi var mı		
Evet	46	95,83
Hayır	2	4,17
Doğum bölmesi var mı		
Evet	3	6,25
Hayır	45	93,75
Gübreyi nasıl değerlendiriyorsunuz		
Tarım	5	10,42
Satım	37	77,08
Tarım+Satım	6	12,50
Hayvanlar yaş gruplarına göre mi barındırılıyor		
Evet	4	8,33
Hayır	44	91,67

4.3. İşletmelerdeki Bakım ve Besleme Yöntemleri ile İlgili Bulgular

İşletmelerdeki bakım ve besleme yöntemleri ile ilgili bulgular Tablo 4.3 de verilmiştir.

Yetiştiricilerin kaba yem kullanımının %89,58 oranında sadece kışın olduğu tespit edilmiştir. Kaba yem teminindeki duruma bakıldığında; kaba yem kullanan işletmelerin %67,39'unun dışardan, %28,26'sının kendi işletmesinden, %4,35'inin ise kendi üretilip yetmediğini dışardan aldığı görülmüştür. Kesif yem temininin, %97,56 oranında dışarıdan temin edildiği belirlenmiştir (Tablo 4.3).

Araştırmada yetiştiricilerin hayvanlarını çoğunlukla (%44,55) kendi bilgilerine göre ve %39,60 oranında veteriner hekim tavsiyesine göre besledikleri belirlenmiştir. Bunların dışında %13,86 oranında birlik ve kooperatiflerden, %1,99 oranında yem fabrikasından bilgi aldıkları saptanmıştır. Araştırmada oğlak başına ortalama günlük 198,38 gr, keçi başına ortalama günlük 301,89 gr yem verildiği belirlenmiştir.

Tablo 4.3. İşletmelerde bakım ve besleme yöntemleri ile ilgili veriler.

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Kaba yem ne zaman kullanıyorsunuz		
Kullanılmıyor	5	10,42
Kışın	43	89,58
Kaba yem temin yeri (f)		
Kendi işletmesi	13	28,26
Dışardan	31	67,39
Kendi üretiyor yetmediğini dışardan alıyor	2	4,35
Kesif yem temin yeri (f)		
Kendi işletmesi	1	2,44
Dışardan	40	97,56
Hayvanlarınızı hangi bilgiler doğrultusunda besliyorsunuz (f)		
Veteriner hekim	40	39,60
Kendi bilgileri	45	44,55
Yem fabrikası	2	1,99
Birlik ve kooperatifler	14	13,86
Hayvan başına verilen günlük yem miktarı (gr)		
	$\bar{X}$	$S_{\bar{x}}$
Oğlak başına verilen günlük yem miktarı	198,38	28,29
Keçi başına verilen günlük yem miktarı	301,89	45,51

$\bar{X}$: Ortalama değer $S_{\bar{x}}$: Ortalama değer in standart hatası

Tablo 4.3 (Devamı) İşletmelerde bakım ve besleme yöntemleri ile ilgili veriler

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Hayvanlarımızın merada su ihtiyacını nereden temin ediyorsunuz		
Şebeke suyu	21	43,75
Dereden	26	54,17
Şebeke suyu +dereden	1	2,08
Sütü oğlağa nasıl veriyorsunuz		
Kendisi emerek	48	100
Oğlaklar kaç ay süreyle süt emiyor		
3 ay	1	2,08
4 ay	5	10,42
5 ay	9	18,75
6 ay	31	64,59
7 ay	1	2,08
8 ay	1	2,08
Oğlaklara doğumdan ne kadar zaman sonra kaba ve kesif yem vermeye çalışıyorsunuz		
Verilmiyor	6	12,50
3.hafta	1	2,08
4.hafta	3	6,25
5.hafta	38	79,17
Oğlaklara hangi yemleri veriyorsunuz		
Vermiyor	6	12,50
Fenni yem	42	87,50
Oğlaklara doğumdan ne kadar zaman sonra su vermeye başlıyorsunuz		
1.hafta	5	10,42
2.hafta	23	47,92
3.hafta	9	18,75
4.hafta	3	6,25
5.hafta	7	14,58
6.hafta	1	2,08

Anket çalışmasında tüm işletmelerde oğlakların, süt ihtiyaçlarını kendisi emerek karşıladıkları, %64,59' unun altı aylık yaşa kadar emdikleri, çoğunlukla (%79,17) doğumdan sonra beş haftalık yaştan itibaren ve %87,50 oranında fenni yem tükettikleri, doğumdan iki hafta sonra (%47,92) su içmeye başladıkları görülmüştür.

4.4. İşletmelerdeki Sağım Yöntemleri ile İlgili Bulgular

İşletmelerdeki sağım yöntemleri ile ilgili bulgular Tablo 4.4 de verilmiştir.

Tablo 4.4. İşletmelerdeki sağım yöntemleri ile ilgili veriler.

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Sağım şekli		
Yapılmıyor	29	60,42
Elle sağım	18	37,50
Seyyar makineyle	1	2,08
Meme temizliği yapılıyor mu		
Evet	9	18,75
Hayır	39	81,25
Elde edilen sütleri nasıl değerlendiriyorsunuz		
		(f)
Satılıyor	7	21,22
Oğlaklara veriliyor	13	39,39
Kendisi işliyor peynir olarak satıyor	13	39,39
Hayvanlarınızı kaç ay sağarsınız		
Sağım yapılmıyor	29	60,42
1 ay	1	2,08
2 ay	3	6,25
3 ay	7	14,58
4 ay	3	6,25
5 ay	3	6,25
6 ay	2	4,17

Araştırmada keçi işletmelerindeki sağım şekli incelendiğinde, işletmelerin çoğunda (%60,42) sağım yapılmadığı, sağım yapılan işletmelerde ise çoğunlukla (%37,50) elle sağım yapıldığı tespit edilmiştir. Sağımdan önce %81,25 oranıyla meme temizliğinin yapılmadığı, elde edilen sütlerin %39,39 oranında oğlaklara verildiği ve aynı oranda işletmede işlenip peynir olarak satıldığı; sağım yapılan işletmelerde en fazla %14,58 oranıyla üç ay sağım yapıldığı belirlenmiştir.

4.5. Çiftlik Yönetimi ile İlgili Bulgular

Çiftlik yönetimi ile ilgili bulgular Tablo 4.5 de verilmiştir.

Araştırma kapsamında işletmelerin tamamında hayvanlara ait bireysel kayıt sisteminin olduğu, düzenli Veteriner Hekim kontrolünün ve aşıların tamamının yapıldığı, bilgi desteği konusunda zorluk yaşamadıkları ortaya konulmuştur. Bilgi desteği konusunda en yüksek oran Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ne aittir (%59,26).

İşletmelerin çoğunluğunda (%64,58) kırım yapılmadığı, kırım yapılan işletmelerde ise %20,83 oranında Haziran ayında, %14,58 oranında ise Temmuz ayında kırımın ve sadece makasla yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.5. Çiftlik yönetimi ile ilgili veriler

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
Hayvanlara ait bireysel kayıt sistemi var mı		
Evet	48	100
Veteriner kontrolü yapıyor mu		
Evet	48	100
Uygulanan aşılar		
Enterotoksemi	48	100
Brucella+Çiçek +Şap		
Bilgi desteği alıyor musunuz		
Evet	48	100
Nereden bilgi desteği alıyorsunuz		
		(f)
Birlik	48	59,26
Tarım İl Müdürlüğü	22	27,16
Serbest Veteriner Hekim	4	4,94
Köy kooperatifi	5	6,17
Diğer aile fertleri	2	2,47
Kırım zamanı		
Kırım yok	31	64,58
Haziran	10	20,83
Temmuz	7	14,58
Kırım Şekli		
Yapılmıyor	31	64,58
Makasla	17	35,42

Tablo 4.5 (Devamı) Çiftlik yönetimi ile ilgili veriler

	İşletme sayısı(n)	Oran(%)
	Sıfat şekli	
Serbest sıfat	48	100
	Sıfat dönemi	
Eylül	32	66,67
Ekim	16	33,33
	Doğum zamanı	
Şubat	32	66,67
Mart	16	33,33
	En önemli sorunlarınız nelerdir	(f)
Sosyal Hayat	13	13,83
Su	15	15,96
Çoban	1	1,06
Yaban Hayvanları	23	24,47
Mera	18	19,15
Pazarlama	5	5,32
Orman	6	6,38
Hırsızlık	1	1,06
Hastalık	2	2,13
Yok	10	10,64

Araştırmada incelenen bütün işletmelerde uygulanan sıfat şeklinin serbest sıfat şeklinde olduğu; sıfat döneminin ise %66,67 oranında Eylül, %33,33 oranında Ekim ayında olduğu belirlenmiştir. Doğum zamanı ise sıfat dönemine bağlı olarak %66,67 oranında Şubat ve %33,33 oranında Mart ayında gerçekleşmiştir. Yetiştiricilerin en önemli üç sorunu sırasıyla; %24,47 oranıyla yaban hayvanları, %19,15 oranıyla mera, %15,96 oranıyla su olarak tespit edilmiştir. Bu sorunları sırasıyla sosyal hayat, orman, pazarlama, hastalık, çoban ve hırsızlık izlemiştir. Anket uygulanan yetiştiricilerin %10,64'ü ise sorunu olmadığını bildirmiştir (Tablo 4.5).

5. TARTIŞMA

5.1. İşletmenin Demografik Bilgileri

Bu çalışmada; Burdur İli Çavdır ilçesindeki keçi işletmelerinden elde edilen demografik bilgiler (Tablo 4.1), literatür bilgilerinin bazılarıyla benzerlik gösterirken (Acar ve Ayhan, 2012; Bilginturan ve Ayhan 2008; Ceyhan ve ark., 2015; Alapala Demirhan ve Erdem 2019; Kaygısız ve ark., 2023; Kızıloğlu ve Karakaya, 2014; Koyuncu ve ark., 2006; Serttaş ve ark., 2022) bazılarıyla farklılık göstermektedir (Acar ve Ayhan 2012; Aydın ve Keskin 2018; Bakırtaş ve Günlü 2018; Bilginturan ve Ayhan 2008; Dellal 2000; Alapala Demirhan ve Erdem 2019; Engindeniz ve ark., 2017; Gökdaı ve Sakarya 2020; Koyuncu ve ark., 2006; Hanoğlu Oral ve ark., 2021; Serttaş ve ark., 2022; Taşkın ve ark., 2017).

Bu çalışmada keçi yetiştiriciliği yapan aile üyelerinin sayısının ortalaması 4,04 kişi olarak tespit edilmiştir. Engindeniz ve ark. (2017) İzmir, Çanakkale ve Balıkesir illerinde süt keçisi yetiştiriciliği yapan aile üyelerinin sayılarının ortalamasını bu tez çalışmasına göre düşük (3,12) bildirirlerken; Kızıloğlu ve Karakaya (2014) Bingöl ilinde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapanların aile üyelerinin sayısını bu tez çalışma bulgusuyla benzer şekilde dört kişiden fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Keçi yetiştiriciliği yapma süresi bu çalışmada 20,90 yıl olarak tespit edilmiştir. Bakırtaş ve Günlü (2018) Aksaray ilinde keçi yetiştiren işletmelerin %56,52'sinin yetiştiricilik yapma süresini 31 yıl ve üstü yıl olarak bildirirlerken; Isparta'da yapılan bir çalışmada Isparta ili Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği üyesi keçi işletmelerinin %44,85'inin 1-20 yıl arasında faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir (Acar ve Ayhan, 2012).

Faaliyet alanı bakımından bu çalışma kapsamında incelenen işletmelerin günlük işlerinin %93,75'inin aile tarafından yapıldığı görülmüştür. Alapala Demirhan ve Erdem (2019) Uşak ilinde yaptıkları çalışmada; keçi yetiştiriciliğinin bu çalışmadaki bulgulara benzer şekilde günlük işlerinin %93,2'sinin aile tarafından yapıldığını tespit etmişlerdir.

Bu çalışmada işletme şeklinin %79,17'sinin yarı göçer, %20,83'ünün yerleşik olduğu belirlenmiştir. Taşkın ve ark. (2017), yaptıkları çalışmada İzmir, Çanakkale ve Balıkesir illerinde bulunan keçi işletmelerinde %94,87'sinin işletme şeklinin yerleşik olduğunu bildirirlerken; Ceyhan ve ark. (2015) bu çalışma bulgularına benzer şekilde Niğde ilinde keçi yetiştiricilerinin %92,1'inin işletme şeklinin kışlak-yaylak şeklinde olduğunu bildirmişlerdir.

Çalışmada eğitim durumları bakımından yetiştiricilerin %85,42'sinin ilkokul mezunu oldukları belirlenmiştir. Çalışmayla paralellik gösterecek şekilde, Bilginturan ve Ayhan (2008), Burdur İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Üyesi keçicilik işletmelerinde işletme sahiplerinin %97,5 ilkokul mezunu olduklarını bildirirlerken; benzer şekilde Acar ve Ayhan (2012), Isparta İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Üyesi keçicilik işletmelerinde %75,76'sının ilkokul mezunu olduğunu belirlemişlerdir.

Bu tez çalışması kapsamında incelenen işletmelerde sadece Kıl keçisi yetiştirilmekte olup; ortalama anaç sayısı 163,65 baş, ortalama dişi oğlak sayısı 69,27 baş, erkek oğlak sayısı 61,65 baş, erkek çepiç sayısı 2,29 baş, dişi çepiç sayısı 33,13 baş, teke sayısı ise 8,29 baş olarak belirlenmiştir. Acar ve Ayhan (2012)'ın Isparta ilinde tamamına yakını Kıl keçisinden oluşan keçi işletmelerinde yapmış oldukları çalışmada; ortalama anaç sayısı 154,46 baş, teke sayısı ortalama 6,25 baş, dişi oğlak sayısı 68,04 baş, erkek oğlak sayısı 66,50 baş, erkek çepiç sayısı 52,65 baş, dişi çepiç sayısı ise 49,37 baş olarak bildirilmiştir.

Çalışmada incelenen keçi işletmelerinde yetiştiricilerin %64,58' sinin yem bitkisi üretimi yapmadıkları tespit edilmiştir. İşletmelerde en fazla ekimi yapılan yem bitkileri; yonca kuru otu (%37,04), arpa (25,93), buğday (18,52) olduğu tespit edilmiştir. Hanoğlu Oral ve ark. (2021) Balıkesir ilinde yapmış oldukları çalışmada, keçi işletme sahiplerinin %44,44'ünün yemlerini kendilerinin ürettikleri, %35,95'inin yakın çiftliklerden satın aldıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca keçi işletme sahiplerinin %88,89'unda hayvanların beslenmesinde mera dışında; çayır otları ile yonca, fiğ gibi kaba yemleri kullandıklarını, konsantre yem olarak yulaf (%57,52) ve arpa (%28,10) kullandıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmada incelenen işletmelerin %82,14'ü Burdur İli Damızlık Koyun-Keçi Birliği'ne, %7,14' ü Köy Kooperatifi'ne, %10,72'si Tarım Kredi Kooperatifi'ne üyedir. Çanakkale ili Saanen keçi işletmelerinin sosyo-ekonomik yapısı ve mevcut sorunları üzerine yapılan bir çalışmada; yetiştiricilerin %66,30 oranında Tarım Kredi Kooperatifi'ne, %10,87 oranında diğer kooperatiflere üye oldukları bildirilmiştir (Gökdağ ve Sakarya, 2020).

5.2. İşletmelerde Barınak ve Çevre Düzenlemesi ile İlgili Bulgular

Bu çalışmada incelenen işletmelerde barınak tipi olarak %87,50 yarı-açık ve %12,50 açık barınak tipi tercih edilmiştir (Tablo 4.2). Ceyhan ve ark. (2015) Niğde ilinde keçi yetiştiriciliği ile ilgili yapmış oldukları çalışmada; barınakların %60,5'ini yarı açık, %34,2'sini kapalı, %5,3 'ünü ise mağara şeklinde tespit etmişlerdir. Uşak ilinde yapılan bir çalışmada ise Demirhan ve Erdem (2019) keçi işletmelerinin barınak şeklinin %60,6 kapalı olduğunu bildirmişlerdir.

Bu çalışmada ağıl tabanının tamamının toprak olduğu, %97,92'sinin altlık materyali kullanmadığı, %2,08'inin ise saman kullandığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Koyuncu ve ark. (2006) Çanakkale ilinde yapmış oldukları çalışmada keçi işletmelerinin ağıl tabanının %88,2'sinde toprak, %11,7'sinde beton olduğunu, işletmelerin hiçbirinde altlık kullanılmadığını tespit etmişlerdir.

Bu çalışmada işletmelerde çatı malzemesi olarak; işletmelerin %87,50'sinde branda, %2,08'inde demir, %2,08'inde saz olduğu; %4,17' sinde ise çatının olmadığı belirlenmiştir. Antalya ilinde kıl keçi işletmelerinde yapılan çalışmada çatı malzemesi olarak kapalı ve yarı açık işletmelerde olarak en yoğun (%37 oranında) olarak toprak kullanıldığı belirtilmiştir (Dellal, 2000).

Çalışmada işletmelerin ağıl temizliğini günlük yapanların oranı daha yüksek (%87,50) olarak belirlenmiştir. Yapılan temizlik işlerinde de işletmelerin %91,67'sinin dezenfektan kullandığı belirlenmiştir. Koyuncu ve ark. (2006)' da Çanakkale ilinde keçi işletmelerinde yapmış oldukları çalışmada; kireçleme yoluyla dezenfeksiyon

yapan işletmelerin oranının %63,2 olduğunu, işletmelerin %68,4 'ünde her gün genel temizliğin yapıldığını bildirmişlerdir.

Bu çalışmada keçi işletmelerinin %95,83'ünde oğlak bölmesinin bulunduğu, ancak %93,75'inde doğum bölmesinin olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmadaki bulgulara benzer şekilde, Kaygısız ve ark. (2023)'da, Mersin ilindeki keçi işletmelerinde yapmış oldukları çalışmada %64,2 oranında oğlak bölmesinin bulunduğunu, %85,9 oranında doğum bölmesinin olmadığını belirlemişlerdir.

Bu çalışmada yetiştiricilerin gübreyi %10,42 oranında tarımda, %77,08 oranında satarak, %12,50 oranında tarım+satım olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Benzer şekilde Kaygısız ve ark. (2023) da Mersin ilindeki keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada işletmelerin gübreyi %85,8 oranında sattıkları, %14,2 oranında işletme içinde kullandıklarını tespit etmişlerdir.

5.3. İşletmelerdeki Bakım ve Besleme Yöntemleri ile İlgili Bulgular

Çalışmada incelenen keçi işletmelerinin büyük bir kısmının (%89,58) kaba yemi kışın kullandıkları, %10,42'sinin ise kaba yemi hiç kullanmadığı belirlenmiştir (Tablo 4.3). Serttaş ve ark. (2022)'nin Afyonkarahisar ili Hocalar ilçesindeki küçükbaş hayvancılık işletmelerinde yaptıkları çalışmada; benzer şekilde kaba yemin %95,20 oranında kışın kullanıldığı, kaba yem temin yerinin %67,39'unun dışardan, %28,26'sının ise kendi işletmesinden; kesif yem temin yerinin %97,56'sının dışardan sağlandığı tespit edilmiştir. Gül ve Örnek (2019) Gaziantep ilinde keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada; kaba yem kullanan üreticilerin %69,2'sinin kaba yemi dışardan satın aldıklarını, %24,2'sinin kendilerinin ürettiklerini; kesif yemin ise %65,2'sinin dışardan satın alınırken, %34,8'inin kendi işletmesinden sağlandığını bildirmişlerdir.

Bu tez çalışmasında işletmelerde hayvan başına verilen yem miktarı; keçi başına ortalama 301,89 gr, oğlak başına 198,38 gr olarak bulunmuştur. Çanakkale ilinde keçicilik işletmelerinde ilkbahar, sonbahar, yaz ve kış dönemlerinde keçilere 230 ile 1100 gr arasında fabrika yemi, 250 ile 2000 g arasında dane yem verildiği belirtilmiştir (Koyuncu ve ark., 2006).

Bu çalışmada oğlaklara verilen sütü oğlakların hepsinin emerek aldığı belirlenmiştir. Oğlakların %64,59'unun altı ay, %18,75'inin beş ay, %10,42'sinin dört ay boyunca emdiği tespit edilmiştir. Koyuncu ve ark. (2006) Çanakkale ilinde Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği üyesi keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada; oğlakların %10'unun 45 günlük yaşta, %60'ının 45-60 günlük yaşta, %30'unun ise daha ileriki yaşlarda süttten kesildiğini bildirmişlerdir. Yine Acar ve Ayhan (2012) Isparta ilinde keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada; oğlakların %53,94 oranında 7 aylık yaşta, %34,55 oranında 6 aylık yaşta, %7,27 oranında 4-5 aylık yaşta, %4,24 oranında ise 8 ve üzeri aylık yaşta süttten kesildiklerini belirlemişlerdir.

Bu çalışmada; oğlakların büyük bir kısmına (%79,17) 5. haftadan sonra kaba ve kesif yem vermeye başlandığı; oğlaklara %87,50 oranında fenni yem verildiği; %47,92 oranında 2. haftadan sonra su verildiği belirlenmiştir. Alapala Demirhan ve Erdem (2019) yaptıkları çalışmada; oğlaklara kaba yemin %44,7 oranında 4. haftada, %34,8 oranında 5. haftadan sonra verildiği; kaba yem olarak ta %64,3 kuru ot ve %29,5 yonca verildiğini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada oğlak başlangıç yemini verenlerin oranı %23,5, vermeyenlerin oranı ise %76,5 olarak belirlenmiştir. Başlangıç yemine başlama zamanının %45,6 oranında 3. hafta, %26,2 oranında 4. hafta, %15,2 oranında ise 5. haftadan sonra olduğu; oğlaklara su verilme zamanının %52,3 oranında 3. hafta, %25,8 oranında 2. hafta olduğunu bildirmişlerdir.

5.4. İşletmelerdeki Sağım Yöntemleri ile İlgili Bulgular

Çalışma kapsamında incelenen işletmelerin %60,42'sinde sağım yapılmadığı, %37,50'sinde elle sağım yapıldığı, %2,08'inde seyyar makineyle sağım yapıldığı; sağım yapılan işletmelerin %14,52'sinde hayvanların 3 ay sağıldığı tespit edilmiştir (Tablo 4.4). Aydın ve Keskin (2018) Uşak ilinde keçi yetiştiriciliği ile ilgili yapmış oldukları çalışmada; bu çalışma bulgularının aksine daha yüksek ve uzun sürede sağım yapıldığını (%38,6 oranında 6 ay, %27,3 oranında 5 ay); sağım şeklinin ise %96,2 oranında elle sağım, %3 oranında makineli sağım şeklinde olduğunu bildirmişlerdir.

Bu çalışmada %81,25 oranında meme temizliği yapılmadığı, %18,75 oranında meme temizliği yapıldığı belirlenmiştir. Elde edilen sütlerin %39,39' unun

kendilerinin işleyerek peynir olarak satıldığı ve aynı oranda oğlaklara verildiği, %21,22'sinin ise çiğ süt olarak satıldığı tespit edilmiştir. Aydın ve Keskin (2018) Muğla ilinde yapmış oldukları bir çalışmada; işletmelerde elde edilen sütlerin %83'ünün peynir olarak, %14'ünün çiğ süt olarak, %3'ünün ise yoğurt olarak değerlendirildiğini bildirmişlerdir. Yine Acar ve Ayhan (2012) Isparta ilinde yaptıkları çalışmada; elde edilen sütlerin %5,59 oranında aile içi tüketim, %94,41 oranında peynir yapımında kullanıldığını belirtmişlerdir.

5.5. Çiftlik Yönetimi ile İlgili Bulgular

Bu çalışmada kırıkmın %64,58 oranında yapılmadığı, yapanların %20,83'ünün Haziran ve %14,58'inin Temmuz aylarında yaptıkları belirlenmiştir. Kırıkmında %35,42 oranında makas kullanımı tercih edilmiştir (Tablo 4.5). Çalışmaya benzer şekilde Aydın ve Keskin (2018) Burdur ilinde yapmış oldukları çalışmada, kırkım zamanının %77,5 oranında Haziran-Temmuz aylarında yapıldığını, kırkımın %97,5 oranında makasla, %2,5 ise makineyle gerçekleştirildiğini bildirmişlerdir.

Bu çalışmada işletmelerin tamamında sıfat şeklinin (%100) koç/teke katım yöntemi ile serbest sıfat olduğu; sıfatların %66,67 oranında Eylül, %33,33 oranında Ekim ayında gerçekleştiği saptanmıştır. Alapala Demirhan ve Erdem (2019)'ın Uşak ilinde keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada bu çalışma bulgularından farklı olarak teke katım yönteminin %97,7 oranda sınıf usulü sıfat şeklinde olduğu; teke katım zamanının ise bu çalışma bulgularına benzer şekilde %60,6 Eylül ayında, %27,3 Ekim ayında gerçekleştiği belirlenmiştir.

Bu çalışmada elde edilen bulgulardan incelenen işletmelerde doğum zamanının %66,67'sinin Şubat ayında, %33,33'ünün Mart ayında gerçekleştiği görülmektedir. Nitekim birçok farklı çalışmalarda (Acar ve Ayhan, 2012; Ceyhan ve ark., 2015; Alapala Demirhan ve Erdem 2019) benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Bu çalışmada işletmelerde bilgi desteğinin %59,26'sının Birliklerden, %27,16'sının Tarım İl Müdürlüğü'nden %4,94'ünün Serbest Veteriner Hekimlerden, %6,17'sinin ise Köy Kooperatifi ve %2,47'sinin ise diğer aile fertlerinden sağlandığı

tespit edilmiştir. Çalışmada incelenen bütün işletmelerde bireysel kayıt sisteminin olduğu, enterotoksemi+brucella+çiçek+şap aşılarının uygulandığı, veteriner hekim kontrolünün yapıldığı ve tüm işletmelerin bilgi desteği aldıkları belirlenmiştir. Bilginturan ve Ayhan (2008) Burdur ilinde yapmış oldukları çalışmada; yetiştiricilerin bilgi desteğini %82,5 oranında serbest veteriner hekime, %15,0 oranında Tarım il ve ilçe müdürlüklerine danışarak sağladıklarını; aşılarda tamamının uygulanmasının %13,6 oranında olduğunu, Veteriner Hekim kontrolünün ise %5 oranında yapıldığını bildirmişlerdir.

Bu çalışmada yetiştiricilerin eğitim durumları düşük olmasına karşılık (Tablo 4.1) kayıt tutma, Veteriner Hekim Kontrolü ve aşılamaların tüm işletmelerde yapılıyor olması; bütün işletmelerin bilgi desteği alıyor olmalarından kaynaklanmış olmaktadır.

Çalışmada işletmelerde yetiştiricilerin en önemli sorunlarının %24,47 oranında yaban hayvanları, %19,15 oranında mera, %15,96 oranında su, %13,83 oranında sosyal hayat olduğu belirlenmiştir. Aydın ve Keskin (2018) Muğla ilinde keçi işletmelerinde yaptıkları çalışmada sorun olarak büyük oranda (%94) pazarlama ve yem fiyatları, %28 oranında mera yetersizliği, %6 oranında ise sağlık sorunları tespit ettiklerini bildirmişlerdir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Burdur ili Çavdır ilçesinde yer alan keçi işletmelerinde yetiştiricilerin eğitim durumlarının genellikle ilkokul mezunu oldukları belirlenmiştir. Kaliteli ve güvenilir hayvancılık yapmak için yetiştiricilerin eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, gerekli kurumlar tarafından yetiştiricilerin hayvancılık hakkında bilinçlenmesi gerekmektedir.

İşletmelerde barınak yapılarında ilkel yöntemlerin devam ettiği görülmektedir. Barınakların gereğince düzenlenmesi; hem verimlerin artırılması, hem de hayvan refahının sağlanması bakımından gerekmektedir. Bu konuda yetiştiricilerin imkanları iyileştirilerek, yetiştiriciler bilgilendirilmelidir.

İşletmelerin yem üretimi yapmadığı ve mera alanlarının yetersiz kaldığı sadece kışın ek yemleme yapıldığı tespit edilmiştir. Yem üretimi bakımından devlet tarafından gerekli desteklemelerin yapılması, mera alanlarının artırılması, böylelikle yetiştiricilerin yem maliyetlerini karşılamakta zorlanmalarının önüne geçilmesi ve üretime teşvik edilmeleri sağlanmalıdır.

İşletmelerde sağım ve kırkımda elde edilen ürünlerin değerlendirilmediği ve istedikleri düzeyde gelir elde edemedikleri için yetiştiricilerin uğraşmak istemedikleri görülmüştür. Bakanlık ve üniversiteler tarafından elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi için projeler başlatılmalı, keçi ürünlerini halkın tanınması için medya kuruluşlarının üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerekmektedir.

Yetiştiricilerin düzenli aşılamalara dikkat ettikleri ve oğlak ölümlerinin önüne geçme noktasında istekli oldukları tespit edilmiştir. Yetiştiricilerin eğitim düzeylerinin düşük olmasına karşılık; incelenen bütün işletmelerde kayıt sisteminin olması, tamamında aşılarda yapılması, Veteriner Hekim Kontrollerinin yapılması, bilgi desteği almaları olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir. Ancak Yetiştiricilerin birliklere yaklaşımı konusunda destekleme alımlarının ön planda olması ve birliklerin yetiştiricilere gerekli olan bilgilendirmelerin yapılmasında eksik kaldığı görülmektedir.

Keçi yetiştiricilerinin genellikle memnun olmadıkları, yaptıkları işi bırakmak istedikleri görölmektedir. Mera, su, yaban hayvanları, elde edilen ürünlerin değeriendirilememesi gibi birçok sorun yetiştiricilerin zorluk çekmesine sebep olmaktadır. Yetiştiricilere gerekli eğitim ve bilgilendirmelerin daha fazla yapılarak, gençlere özendirici politikaların gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hayvan refahının sağlanması, yetiştiricilerin yaptıkları işten memnun olmaları ve sürdürülebilir hayvancılık için gençleri yetiştiriciliğe yönlendirmek gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Acar M, Ayhan V (2012). Isparta ili damızlık koyun keçi yetiştiriciliği birliği üyesi keçicilik işletmelerinin mevcut durumu ve teknik sorunları üzerine bir araştırma. *TABAD.*, **5**, 98-101.

Alapala Demirhan S, Erdem M (2019). Uşak ili keçi yetiştiriciliğinin mevcut durumu sorunları ve çözüm önerileri. *TURJAF.*, **7**, 77-83.

Amak A (2018). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Şanlıurfa yöresindeki küçükbaş hayvan barınaklarının yapısal yönden araştırılması ve geliştirilmesi.* Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.

Anonim(2014).<https://kulturpotali.gov.tr/repoKulturPortali/large/14032013/6d3fe29d-15b6-4d43-b691-251afdb93517.jpg?format=jpg&quality=50>
(Erişim Tarihi:13.02.2025)

Anonim(2020).<https://www.topragizbiz.com/attachments/teke-yoresi65b84940d3d396b0-webp.20906/> (Erişim tarihi:14.02.2025).

Anonim(2024a).2023YılıBirifingi.
<https://burdur.tarimorman.gov.tr/Belgeler/2023%20BR%C4%B0F%C4%B0NG.pdf>
(Erişim Tarihi: 12.01. 2025).

Anonim (2024b). Burdur İli 2023 Yılı Çevre Durum Raporu.
webdosya.cbs.gov.tr/db/ced/icerikler/burdur-icdr_2023-1-20240709131951.pdf
(Erişim Tarihi: 15.01.2025).

Anonim(2024c). https://www.harita.gen.tr/ilce_haritalari/burdur_ilceleri_haritasi.jpg.
(Erişim tarihi:13.02.2025)

Araç B, Daşkiran İ (2010). Diyarbakır ili keçicilik işletmelerinin yapısal özellikleri. *JOTAF.*, **7**, 173-179.

Aydın MK, Keskin M (2018). Muğla ilinde küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yapısal özellikleri. *Mediterr Agric Sci.*, **31**, 317-323.

Bakır G, Mikail N (2019). Siirt ilindeki küçükbaş hayvancılık işletmelerinin yapısal durumu. *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg.*, **50**, 66-74.

Bakırtaş Ş, Günlü A (2018). Aksaray ilinde keçi yetiştiren işletmelerin teknik ve sosyo-ekonomik analizi. *Eurasian J Vet Sci.*, **34**, 134-141.

Bilginturan S, Ayhan V (2008). Burdur ili damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliği üyesi işletmelerin yapısal özellikleri ve sorunları üzerine bir araştırma. *ZFD.*, **3**, 24-31.

Ceylan A, Ünal A, Çınar M, Serbester U, Şekeroğlu A, Akyol E, Yılmaz E, Demirkoparan A (2015). Niğde ili keçi yetiştiriciliğinin yapısal özellikleri ve sorunları üzerine bir araştırma. *JURJAF.*, **7**, 77-83.

Çine H (2015). *Teke yöresi halk kültürünün milli kültür açısından değeri.* I. Teke Yöresi Sempozyumu. 4-6 Mart Burdur, s:797.

Dellal G (2000). Antalya ilinde kıl keçisi yetiştiriciliğinin bazı yapısal özellikleri I. İş gücü durumu, üretim sistemleri, kaba yem kaynağı ve barınak özellikleri. *Tarım Bil.Derg.*, **3**, 153-158.

Dellal İ, Erkuş A, Eliçin A, Dellal G (1997). Türkiye’de kıl keçisi yetiştiriciliği ve ekonomik önemi . *Hay. Araş. Derg.*, **1**, 31-34.

Demir Y, Seçkin Tuncer SS (2023). Hakkari ili küçükbaş hayvancılık işletmelerinin yapısal özellikleri. *Hay. Üret.*, **64**, 27-35.

Elmaz Ö (2019). *Yetiştiricinin el kitabı küçükbaş hayvancılık.* Elmaz Ö. (Ed.), Ankara, Desen Ofset, s:7-10.

Elmaz Ö, Ağaoğlu ÖK, Akbaş AA, Saatçı M, Çolak M, Özçelik MÖ (2014). Burdur ili hayvancılık işletmelerinin mevcut durumu . *Eurasian J Vet Sci.*, **30**, 95-101.

Engindeniz S, Aktürk D, Savran F, Koşum N, Taşkın T, Kesenkaş H, Gökmen M, Uzmay A, Öztürk G (2017). İzmir, Çanakkale, Balıkesir illerinde keçi yetiştiriciliği yapan işletmelerin damızlık koyun keçi birliğinin işlevleri üzerine görüş ve beklentileri. *TSE.*, **52**, 642-667.

FAOSTAT (2024). [fao.org/faostat/en/#/ data/QCL](https://faostat.fao.org/data/QCL)(Erişim tarihi: 10.12.2024)

Gökdaı A, Sakarya E (2020). Çanakkale ili Saanen keçi işletmelerinin sosyo ekonomik yapısı ve mevcut sorunlar. *Eurastion J Vet Sci.*, **36**, 72-79.

Gökmener H, Öztürk A (2022). Erzurum ili Uzundere ilçesinde küçükbaş hayvancılık faaliyetleri ve genel sorunlar. *BDHAD.*, **11**, 21-29.

Gül S, Örnek H (2019). Gaziantep ilinde küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yapısal özellikleri II. keçi yetiştiriciliği. *J Anim. Prod.*, **60**, 89-96.

Günlü A, Alaşahan S (2010). Türkiye’de keçi yetiştiriciliği ve geleceği üzerine bazı değerlendirmeler. *Vet Hek. Der Derg.*, **81**, 15-20.

Hanoğlu Oral H, Kuz Hİ, Dayanıklı C, Önalı AT, Alarslan E, Duman E (2021). Ekstansif küçükbaş hayvancılık işletmelerinin yapısal özellikleri ve organik hayvancılığa geçiş olanakları: Balıkesir ili örneği, Türkiye. *Turk. J. Agric. Res.*, **8**, 320-330.

İşler H, Ünlü Ören G (2021). Burdur ili hayvancılık sektörünün incelenmesi ve swot analizi . *Sosgüz.*, **3**, 166-190.

Kaygısız A, Yılmaz İ, Ceylan S (2023). Mersin ilindeki keçi işletmelerinin hayvan refahı bakımından değerlendirilmesi. *MKUTBD.*, **29**, 1-13.

Kızıloğlu S, Karakaya E (2014). *Bingöl ilinde küçükbaş hayvan işletmelerinin yapısal durumu , sorunları ve çözüm önerileri.* 11. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi . 3-5 Eylül Samsun, s:584-595.

Koçak A, Usta Demirlikan Y (2015). *Mit ritüel dünyasında ‘Teke’.* I. Teke Yöresi Sempozyumu. 4-6 Mart Burdur, s:345.

Koyuncu E, Pala A, Savaş T, Konyalı A, Ataşoğlu C, Daş G, Ersoy İE, Uğur F, Yurtman İY, Yurt HH (2006). Çanakkale koyun ve keçi yetiştiricileri birliği üyesi keçicilik işletmelerinde teknik sorunların belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Hay. Üret.*, **47**, 21-27.

Koyuncu M, Kara Uzun Ş, Tuncel E (2006). Güney Marmara bölgesi keçicilik işletmelerinin genel durumu ve verim özelliklerinin belirlenmesi üzerine araştırmalar II. işletmelerin üretim potansiyali ve sorunlar. *JAS.*, **12**, 29-36.

Koyuncu M, Tuncel E (2010). *Keçinin önemi ve yörük kültüründeki yeri.* Ulusal Keçicilik Kongresi . 24-26 Haziran Çanakkale, s:407.

Serttaş İ, Akbaş AA, Sarı M (2022). Afyonkarahisar ili Hocalar ilçesindeki küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin mevcut durumunun belirlenmesi. *MAE Vet Fak Derg.*, **7**, 34-42.

SPSS (2008). SPSS For Windows Version Release 16, Chiago:SPSS Inc.

Şan M (2019). *Mardin yöresinde küçükbaş hayvan barınaklarının yapısal yönden araştırılması ve geliştirilmesi.* Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.

Taşkın T, Koşum N, Engindeniz S, Savran F, Aktürk D, Kesenkaş H, Uzmay A, Gökmen M (2017). İzmir, Çanakkale ve Balıkesir illeri keçi işletmelerinde sürü uygulamaları üzerine bir araştırma. *Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg.*, **54**, 341-349.

Tüfekci H, Olfaz M (2015). Kastamonu ili küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin sorunları ve çözüm önerileri. *TURJAF.*, **3**, 577-582.

TÜİK (2024). Türkiye İstatistik Kurumu. <https://biruni.tuik.gov.tr> (Erişim tarihi:05.12.2024)

Türkoğlu T, Tolunay A, Özmiş M (2019). *Batı Akdeniz bölgesinde sürdürebilir keçi yetiştiriciliğinin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan değerlendirilmesi.* IV. Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Sempozyumu. 5 Aralık, Burdur, s:43.

Ünal S, Yaşar T (2021). Teke Yöresi keçi(teke) figürü ve seramik sanatına yansımaları. *TDA.*, **127**, 375-394.

Yıldız G, Kazan Ş (2009). Teke Yöresinin merkezi Burdur halk kültürü ile müziğinden esintiler. *UDEKAD.*, **4**, 1692- 1733.

EK-1:

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Veteriner Zootekni Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ PROJESİ ANKETİ

Proje Konusu: “BURDUR İLİ ÇAVDIR İLÇESİNDEKİ KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİN
GÜNCEL YAPISININ İNCELENMESİ”

Proje Ekibi: Prof. Dr. Mahiye ÖZÇELİK (Danışman)
Burcu İŞLER (Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi)

İşletme Sahibinin Adı-Soyadı:

Köy / Mah:

Tarih:

A. İŞLETMENİN DEMOGRAFİK BİLGİLERİ

1. Aile üyelerinin sayısı:
2. Ne kadar süredir keçi yetiştiriciliği yapıyorsunuz?
3. Bu işletmenin günlük işleri ile sadece siz mi uğraşıyorsunuz?
Evet ☐ Hayır ☐ Diğerleri:

4. İşletme şekli?

Yerleşik ☐

Yarı göçer ☐

Göçer ☐

5. Çobanların eğitim

Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite

durumu:

6. Sürü kompozisyonu:

	İrk	Erkek	Dişi	Toplam
Oğlak				
Çepiç				
Keçi				
Teke				
Toplam				

7. Yem bitkisi üretimi yapıyor mu?

1-10 dönüm	11-30 dönüm	31-50 dönüm	51 dönüm ve yukarı

8. Var ise ekimi yapılan yem bitkileri:

Arpa ☐ Mısır ☐ Yonca ☐ Fiğ ☐ Korunga ☐ Çavdar ☐

9. Herhangi bir birliğe üye mi?

Burdur İli Damızlık Koyun-Keçi yetiştiricileri Birliği ☐ Köy-Koop. ☐ Diğerleri ☐
Üye değilim ☐

B. İŞLETMENİN BARINAK VE ÇEVRE DÜZENLEMESİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

10. Barınak tipi:

Açık sistem ☐ Yarı açık sistem ☐

11. Barınak büyüklüğü:m²

12. Barınak tabanı hangi materyalden yapılmıştır?

Beton ☐

Taş ☐

Toprak ☐

Diğerleri

13. Ne tür bir altlık kullanıyorsunuz?

Hiç bir şey ☐ Saman ☐ Gübre ☐ Kuru ot ☐ Talaş ☐ Tahıl sapı ☐ Diğerleri

14. Çatı Malzemesi?

Saz ☐

Kiremit ☐

Toprak ☐

15. Barınağın yanında ek binalar var mı?

- Ot deposu ☐ Gölgelek ☐ Banyoluk ☐ Kesif Yem Deposu ☐ Diğer ☐
16. Ağılı ne kadar sıklıkla temizliyorsunuz?
Haftalık ☐ Aylık ☐ 6 ayda bir ☐ Yılda bir ☐
17. Yıllık temizlik yaptığınızda dezenfektan, kireç vs. kullanıyor musunuz?
Evet ☐ Hayır ☐ Bilmiyorum ☐
18. Ağılda hayvanlar yaş gruplarına göre mi barındırılıyor?
Evet ☐ Hayır ☐
19. Keçileri yılın hangi ayları arasında içerde barındırıyorsunuz?
Başlama ayı Bitiş ayı
20. Ağılda oğlak bölmesi var mı?
Evet ☐ Hayır ☐ Diğerleri ☐
21. Ağılda bir doğum bölmesi var mı?
Evet ☐ Hayır ☐ Diğerleri ☐
22. Gübreyi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- C. İŞLETMEDEKİ BAKIM –BESLEME YÖNTEMLERİ**
23. Kaba yem ne zaman kullanıyorsunuz?
Kışın ☐ Yazın ☐ Her zaman ☐ Diğer ☐
24. Kaba yem temin yeri:
Kendi işletmesinden ☐ Kiralık arazi ☐ Dışardan ☐ Kendi üretiyor yetmediğini dışardan alıyor ☐
25. Kesif yem temin yeri:
Kendi işletmesinden ☐ Yem fabrikasından ☐ Tarım kredi koop. ☐ Kendi üretiyor yetmediğini dışardan alıyor ☐
26. Hayvan başına verilen günlük yem miktarı:
Konsantre yem: kg. Kaba yem:kg.
27. Hayvanları hangi bilgiler doğrultusunda besliyorsunuz?
Veteriner hekim tavsiyesi ☐ Kendi bilgilerine göre ☐ Yem fabrikalarının tavsiyeleri ☐
Birlikler ve koop. vasıtasıyla ☐
28. Hayvanlarınızın merada bulunduğu dönemde su ihtiyacını nereden temin ediyorsunuz?
Şebeke suyu ☐ Kuyu suyu ☐ Dereden ☐ Göletten ☐ Diğer ☐
29. Sütü oğlağa nasıl veriyorsunuz?
Kendisi emerek ☐ Biberon vasıtasıyla ☐ Kova ☐ Emzikli kova ☐
30. Oğlaklar kaç gün süreyle süt emiyor?
1 ay ☐ 2 ay ☐ 3 ay ☐ 4 ay ☐
31. Oğlaklara doğumdan ne kadar zaman sonra kaba yem ve kesif yem vermeye başlıyorsunuz?
1. hafta ☐ 2. hafta ☐ 3. hafta ☐ 4. hafta ☐ >5. hafta ☐
32. Oğlaklara hangi kaba yemleri veriyorsunuz?
Fenni yem ☐ Kuru ot ☐ Saman ☐ Diğer
1. hafta ☐ 2. hafta ☐ 3. hafta ☐ 4. hafta ☐ >5. hafta ☐
- D. İŞLETMEDEKİ SAĞIM YÖNTEMLERİ**
34. Sağım şekli ve sayısı :
Elle sağım ☐ Seyyar makineyle ☐
35. Meme temizliği yapılıyor mu?
Evet ☐ Hayır ☐
Yapılıyorsa nasıl yapılıyor? Sağımdan önce yıkıyor mu?
36. Elde edilen sütleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
Satılıyor ☐ Sadece Oğlaklara veriliyor ☐ Kendisi işliyor peynir olarak satıyor ☐
37. Ortalama günlük süt verimi: **Süt fiyatı (lt):**
0,5 lt ☐ 1 lt ☐ 1,5 lt ☐ 2 lt ☐ 2,5 lt ☐ 3 lt ☐
38. Hayvanlarınızı kaç ay sağarsınız?
Minimumgün Maximum.....gün
- E. ÇİFTLİK YÖNETİMİ**
39. Hayvanlara ait bireysel kayıt sistemi var mı?
Evet ☐ Hayır ☐
40. Veteriner kontrolü yapılıyor mu?
Evet ☐ Hayır ☐ Yapılıyorsa ne sıklıkta:
41. Bilgi desteği alıyor musunuz?
Evet ☐ Hayır ☐
42. Bilgi desteği alınıyorsa nereden?
Birlik ☐ Köy koop. ☐ Veteriner fak. ☐ Tarım il müd. ☐ Serbest Veteriner Hekim ☐
Diğer aile fertleri ☐
43. Kırkım Dönemi:
Mayıs ☐ Haziran ☐ Temmuz ☐ Ağustos ☐

44. Kırkım şekli:

Makas ☐

Otomatik makine ☐

45. Kıl miktarı (hayvan/kg)

Kıl /Yapağı fiyatı(kg):

.....

46. Sıfat şekli:

Serbest sıfat ☐

Elde sıfat ☐

Sınıf Usulü Sıfat ☐

47. Sıfat dönemi:

48. Doğum zamanı:

49. Hayvanlara Uygulanan aşılar:

Enterotoksemi ☐

Çiçek ☐

Şap ☐

Brucella ☐

Diğer

☐

50. En önemli 3 sorunuz:

EK-2:

